

ΣΤΑΘΜΟΙ ΣΤΗΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

Ὁ παρὼν τόμος πρωτοκυκλοφόρησε ὑπὸ τὸν τίτλο
Σταθμοὶ στὴν Πνευματικὴ Ζωή, στὴν σειρά:
ΑΡΧΙΜ. ΑΙΜΙΑΝΟΥ, «Κατηχήσεις καὶ Λόγοι»,
ὡς ἔκδοσις τοῦ Ἱεροῦ Κοινοβίου Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου
Ὁρμύλιας Χαλκιδικῆς.

Α΄ ἔκδοσις: Νοέμβριος 2003

ISBN 978-960-518-523-7

© 2003, Ι. Κ. ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ – ΟΡΜΥΛΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
© 2025, «ΙΝΔΙΚΤΟΣ» ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Καλλιδρομίου 64, 114 73 ΑΘΗΝΑ, Τηλ.: 210.88.38.007, e-mail: indiktos@indiktos.gr

ΑΡΧΙΜ. ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ
ΣΙΜΩΝΟΠΕΤΡΙΤΟΥ

ΣΤΑΘΜΟΙ ΣΤΗΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΤΩΣΙ ΣΤΗΝ ΑΙΩΝΙΟΤΗΤΑ

Πρόλογος:
ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΓΙΕΦΤΙΤΣ [† 2021]

Έπιμέλεια κειμένου – Σχολιασμός:
ΙΕΡΟΝ ΚΟΙΝΟΒΙΟΝ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΟΡΜΥΛΙΑΣ

ΙΝΔΙΚΤΟΣ
ΑΘΗΝΑΙ 2025

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Προλογίζοντας τὸν τόμο *Σταθμοὶ στὴν πνευματικὴ ζωὴ* – *Ἀπὸ τὴν πτώσει στὴν αἰωνιότητα τοῦ πολὺ ἀγαπητοῦ καὶ σεβαστοῦ πατρὸς καὶ Γέροντος Αἰμιλιανοῦ, Μετεωρίτου καὶ Ἀγιορείτου*, θὰ μποροῦσα νὰ πῶ πολλά, θὰ περιορισθῶ ὅμως σὲ λίγα, γιὰ νὰ σᾶς μιλήσῃ περισσότερο ὁ ἴδιος.

Οἱ ἀναγνώστες τῶν προηγούμενων τεσσάρων τόμων, τῶν πολυτίμων αὐτῶν ὁμιλιῶν του, θὰ ἔχουν ἤδη διαπιστώσει τὴν ζωηφόρο πνευματικὴ ἐνέργεια τοῦ λόγου του, ἐπομένως δὲν χρειάζεται νὰ τὴν ἐπισημάνω. Θὰ ἀναφέρω μόνο μερικὰ στοιχεῖα τῆς προσωπικῆς του ζωῆς, τὰ ὅποια φωτίζουν τὰ κείμενά του, γιὰ ὅσους μέσῳ αὐτῶν ἔρχονται γιὰ πρώτη φορὰ σὲ κοινωνία μαζί του.

Ὁ Γέροντας Αἰμιλιανὸς εἶναι ἓνας πηγαῖος, γνήσιος ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, χριστοειδὲς καὶ θεοείκελος, καὶ λόγῳ τῶν χαρισμάτων ποὺ τοῦ ἔδωσε ὁ Θεὸς ὡς εἰκόνα Του, ἀλλὰ καὶ λόγῳ τῶν νέων δωρημάτων τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὰ ὅποια ὁ ἴδιος εἵλκυσε μὲ τὴν βαθειὰ πίστι, τὴν θερμὴ προσευχή, τὴν ἀσκησι καὶ τὴν μελέτη του. Διαβάζοντας κανεὶς τὰ κηρύγματα καὶ τὶς ὁμιλίες τοῦ παρόντος τόμου, οἱ ὅποιες ἀπευθύνονται στὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ, διαπιστώνει πολὺ γρήγορα πόσο βαθιὰ μελετημένος εἶναι, πόσο κατέχει τὴν Βίβλο, τὴν Παλαιὰ καὶ τὴν Καινὴ Διαθήκη, σὲ ὅλο της τὸ πλάτος, ἐμβαθύνοντας ιδιαίτερα στοὺς Ψαλμοὺς καὶ τὰ Εὐαγγέλια. Ἐπίσης, ἀνακαλύπτει ὁ ἀναγνώστης πόσο ἐμπειρικὰ γνώριζε τοὺς ἁγίους Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καθὼς καὶ τὰ ἔργα τους, τὰ διασωθέντα αὐτὰ φωτεινὰ ἀπαυγάσματα τῶν μεγάλων θεολόγων καὶ δογματολόγων, ἀλλὰ καὶ τῶν ὁσίων ἀσκητῶν τῆς ἐρήμου, ὅπως καὶ τῶν θαυμαστῶν ἱδρυτῶν τῶν πολυπληθῶν κοινοβιακῶν μονῶν.

Ὁ Γέροντας εἶναι ἓνας καθολικὸς ὀρθόδοξος, θὰ ἔλεγα συνοδικός, δηλαδή ἔχει ἐνσαρκωμένη ἐν αὐτῷ ὅλη τὴν Ἐκκλησία, ὅλη τὴν σύναξι τῶν ἁγίων. Ἡ ἐπουράνιος Ἐκκλησία τῶν πρωτοτόκων¹ εἶναι γι' αὐτὸν καθημερινὴ πραγματικότητα. Ἀνεπιφυλάκτως λοιπὸν μπορεῖ νὰ λεχθῇ καὶ γιὰ τὸν Γέροντα αὐτὸ ποὺ εἶπε κάποιος γιὰ ἓναν σύγχρονο ὀρθόδοξο, ὅτι κάνει σύνοδο μέσα του μὲ ὅλους τοὺς ἁγίους. Ἐπομένως, ὅταν μιᾶ, μιλοῦν ἀπὸ τὴν καρδιά του οἱ ἀπόστολοι, οἱ προφῆτες, οἱ πατέρες, οἱ ἀσκητές. Ταυτόχρονα ὁ λόγος του εἶναι ἀπλός, προσιτὸς στὶς ἀνοιχτές καρδιές, ἡρτυμένους μὲ τὸ ἄλλας τῆς χάριτος², διότι ὁ ἴδιος ἔχει γευθῇ τὴν χάρι τοῦ Θεοῦ, ἔχει ἐμπειρία τῆς λυτρωτικῆς δυνάμεως τοῦ Χριστοῦ.

Ὅταν μιλοῦν οἱ ἀληθινοὶ χριστιανοί, μιλοῦν ἀπὸ τὴν πεῖρα τῆς σωτηρίας τους. Ἀρχικῶς οἱ πρῶτοι πιστοί, καὶ στὴν συνέχεια οἱ μάρτυρες, μιλοῦσαν γιὰ τὸν Χριστὸ ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴ βεβαιότητα ὅτι εἶναι σεσωσμένοι, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι πράγματι ὁ σωτήρας τους, γι' αὐτὸ τὸν ὁμολογοῦσαν ὡς ἀληθινὸ Θεό. Συνεχιστὴς τῶν ἁγίων καὶ ὁ Γέροντας, στὴν ζωὴ καὶ στὸν λόγο του, μιλάει ἀπὸ αὐτὴν τὴν πεῖρα τῆς σωτηρίας, ἀπὸ αὐτὴν τὴν γεῦσι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ὁ λόγος του διαπνέεται, διαποτίζεται καὶ ἀκτινοβολεῖ ἐσχατολογικὴ προοπτικὴ, κάτι ὅχι ἀπλῶς χρήσιμο ἀλλὰ ἀναγκαῖο στὴν ἐποχὴ μας καὶ γνήσιο χαρακτηριστικὸ τοῦ ὀρθοδόξου χριστιανοῦ. Ἐσχατολογία δὲν σημαίνει μελλοντολογία, ἀλλὰ παρουσία, ἐδῶ καὶ τώρα, αὐτοῦ ποὺ εἶναι, ποὺ ἦτο καὶ ποὺ ἔρχεται³. Ὁ Γέροντας Αἰμιλιανὸς εἶναι σήμερα ζωντανὸς μάρτυς τῆς παρουσίας βασιλείας, ὅπως εἶπε ὁ Κύριος: Ὑπάρχουν μερικοί, οἱ

1. Βλ. *Εβρ.* 12, 23.

2. Βλ. *Κολ.* 4, 6.

3. Βλ. *Ἀποκ.* 1, 4.

ὅποιοι ἐγεύθησαν τὴν δύναμι τῆς βασιλείας⁴. Γι' αὐτὸν τὸν λόγο παρεκίνησε, ξύπνησε, ὁδήγησε τόσους ἀνθρώπους πρὸς τὸν Θεό, πρὸς τὸν Χριστό, καὶ εἰδικὰ τόσες νέες ψυχές πρὸς τὸν μοναχισμό. Διότι, ὅσοι τὸν ἄκουσαν, κατάλαβαν ὅτι μιλάει ἀπὸ τὴν πείρα του, ἀπὸ τὴν προσωπικὴ του ζωὴ· ὅχι ἀπὸ τὴν ἀτομικὴ, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν προσωπικὴ ποὺ εἶναι χριστοπροσωπικὴ, χριστοκεντρικὴ, ἐκκλησιαστικὴ.

Στὰ κείμενά του ὁ ἀναγνώστης θὰ βρῇ λόγους τῶν μαθητῶν τῶν ἀποστόλων, τῶν ἀποστολικῶν Πατέρων, ὅπως τὴν ἔκφρασι τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου, «ὁ ἐμὸς ἔρωσ ἐσταύρωται»⁵, στὴν ὁποία ὁ Γέροντας συμπληρώνει: Καὶ ἐγὼ ζῶ μόνον σταυρούμενος· ἀγαπῶ μόνον σταυρούμενος. Ζοῦσε καὶ ζῇ αὐτὸν τὸν σταυρὸ καὶ αὐτὸν τὸν ἔρωτα. Ἀπὸ αὐτὸν ἀκτινοβολεῖ ἡ κεχαριτωμένη πείρα του, ἡ ὁποία ἐκφράζεται ὡς ἀνυπομονησία ἢ μᾶλλον ὡς δυνατὴ, ἰσχυρὴ καρδοκία, προσδοκία τοῦ Κυρίου, ὅπως τὴν ἐκφράζει ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης στὴν Ἀποκάλυψι: «Ναὶ ἔρχου, Κύριε»⁶. Ἐπικαλεῖται δηλαδὴ συνεχῶς τὸν Θεό: «Ναὶ ἔρχου, Κύριε Ἰησοῦ».

Στὸ *Τυπικό*, ποὺ ἔγραψε γιὰ τὶς μοναχὲς τῆς μονῆς τῆς Ὁρμούλιας, λέει χαρακτηριστικὰ ὅτι ἡ Ἠγουμένη πρέπει νὰ ἔχη «κρᾶζον τὸ πνεῦμα»⁷, φράσις ποὺ ἐκ πρώτης ὀψεως δὲν φαίνεται σαφὴς, ἀλλὰ σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ ἔχη πνεῦμα ποὺ κράζει, βοᾷ πρὸς τὸν Θεό: «Ἐκ βαθέων ἐκέκραξα πρὸς σέ, Κύριε, Κύριε, εἰσάκουσον τῆς φωνῆς μου»⁸. Αὐτὴν τὴν πείρα μαρτυρεῖ ὁ π. Αἰμιλιανὸς μὲ τοὺς λόγους του, τὴν ζωὴ του, τὸ πρόσωπό του. Νὰ

4. Βλ. *Μάρκ.* 9, 1.

5. *Πρὸς Ρωμαίους* 7, PG 5, 693A.

6. *Ἀποκ.* 22, 20.

7. ΑΡΧΙΜ. ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ, *Σφραγὶς γνησία*, «Κατηχήσεις καὶ Λόγοι» 1, Ὁρμούλια 1995, σ. 190.

8. *Ψαλμ.* 129, 1.

ζητᾷμε καὶ θὰ ἀπαντήσῃ ὁ Κύριος, νὰ χτυπᾷμε καὶ θὰ ἀνοίξῃ. Καὶ ὅταν ὁ Χριστὸς χτυπήσῃ τὴν πόρτα, νὰ ἀκούσωμε καὶ νὰ ἀνοίξωμε, γιὰ νὰ ἔλθῃ νὰ δειπνήσῃ μαζί μας.

Τὰ παλαιὰ μοναστικά κείμενα λέγουν ὅτι ὁ ἡγούμενος, ὁ πνευματικὸς πατήρ, εἶναι συνεργὸς χαρᾶς. Ὁ Γέροντας Αἰμιλιανός, ὅπως ἀποδεικνύεται καὶ ἀπὸ τὶς ὁμιλίες του, ἦταν πράγματι συνεργὸς χαρᾶς. Πάντα σκόρπιζε γύρω του χαρά, χωρὶς αὐτὴ νὰ εἶναι ἕνας πληθωρισμός, χωρὶς νὰ εἶναι ὅ,τι σήμερα ὀνομάζεται «σόου» στὴν Ἀμερική, στὴν Εὐρώπη, ὅπου γίνονται οἱ μεγάλες συγκεντρώσεις καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐνθουσιάζονται φεύτικα. Αὐτὸς ὁ ἐνθουσιασμός, αὐτὴ ἡ χαρὰ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἐποχῆς μας, δὲν κατέρχεται κάτω ἀπὸ τὸν λαιμὸ ὅπως ἕνα ὠραῖο ποτό, ποὺ σβῆναι ἐκεῖ ἡ ἀπόλαυσίς του. Τὸ ὅλον τῆς χαρᾶς εἶναι ἀπὸ τὸν λαιμὸ καὶ ἔξω, καὶ εἶναι μᾶλλον προπαγάνδα. Δὲν εἶναι τέτοια ἡ χαρὰ τοῦ χριστιανισμοῦ. Εἶναι συγκρατημένη, εἶναι βαθειά, ἀλλὰ λάμπει. Δὲν προπαγανδίζει. Αὐτὸ ἀκριβῶς βλέπεις στὸν Γέροντα Αἰμιλιανό, τὸν ἄνθρωπο τῆς χαρᾶς.

Αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι δὲν ἔχει πείρα τῆς πτώσεως τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἡ ὁποία φέρει τὸ μεγάλο τραῦμα, κατὰ τὸν ἅγιο Κύριλλο Ἀλεξανδρείας⁹. Ὁ Χριστὸς ὅμως ἴασε, ἐθεράπευσε, ἐξυγίανε καὶ ἀνέστησε τὴν πεπτωκυῖα φύσι διὰ τῆς πίστεως καὶ τῆς μετανόιας.

Εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ ὁμιλία τοῦ παρόντος τόμου, «Μετάνοια, ἀποκατάστασις τῆς ἐνότητος τοῦ προσώπου». Ἐνῶ ἀπευθύνεται στὸν λαό, θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι εἶναι ὁμιλία γιὰ μοναχοὺς. Καὶ ὅμως, ξέρεي ὁ π. Αἰμιλιανὸς ὅτι, ἂν δὲν ἀποκατασταθῇ ἡ ἐνότητα μέσα μας –καὶ δὲν ἀποκαθίσταται παρὰ μὲ τὴν δική μας πίστι

9. Ἐξηγήσεις εἰς τοὺς *Ψαλμούς*, PG 69, 965D.

καὶ μετάνοια καὶ μὲ τὴν χάρι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος—, χαμένος πάει ὁ λόγος καὶ τὸ κήρυγμα μπορεῖ νὰ μοιάζῃ μὲ προπαγάνδα. Τὴν δική του προσωπικὴ ἐμπειρία, ὅτι «Ὁ νοῦς συνελίσσεται εἰς τὴν καρδίαν ἀπὸ χαρὰν καὶ πνευματικὴν ὠριμότητα, ὅταν λησμονῇ καὶ ἀηδιάζῃ τὸν περισπασμὸν καὶ τὰ ἐξωτερικά... αὐτὴ δὲ ἡ νοερά συνέλιξις εἶναι συγκέντρωσις θείας δυνάμεως, ἀπορρόφησις χάριτος, ἡ ὁποία χαριτώνει τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν παριστᾷ εἰς τὸν Θεὸν ὡς καινὴν κτίσιν, νέον θεϊκὸν δημιούργημα», κηρύττει στὸν λαό, καὶ ὁ λαὸς τὴν καταλαβαίνει. Γι' αὐτὸ τοῦ μιλάει περὶ πνευματικῆς ζωῆς, περὶ πνευματικῆς μελέτης, περὶ πορείας πρὸς τὸν Θεό, περὶ τοῦ πλούτου τῆς χάριτος, περὶ σταυροῦ.

Εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὴ ἐπίσης ἡ ὁμιλία: «Ὁ σταυρὸς καὶ τὸ βίωμά του ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ». Ἐκεῖ λέγει ὅτι «ὁ προσκυνητὴς τοῦ ἱεροῦ συμβόλου εἶναι ἓνας ἔνσαρκος ἄγγελος, ὁ ὁποῖος ζῇ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, διότι τὸ κλειδί τῆς βασιλείας εἶναι ὁ σταυρὸς». Ὁμιλεῖ ἔτσι, ἐπειδὴ ὁ ἴδιος ζοῦσε καὶ ζῇ τὸν σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶναι τραγωδία· εἶναι ἀνάστασις, εἶναι ὑπερνίκησις κάθε τραγωδίας—ὅταν, βεβαίως, γίνεται δεκτὸς καὶ ὅταν τὸν σηκώνωμε— καὶ ἂν ἀκόμη εἴμαστε τόσο ἁμαρτωλοὶ ὅσο ὁ δεξιὸς ληστής. Ὅταν ταυτίζωμε τὸν σταυρό μας μὲ τὸν σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ, τότε ἐπέρχεται ἡ σωτηρία μας καὶ ἡ ἀνάστασίς μας. Δυστυχῶς, σὲ αὐτὸν τὸν κόσμον ὑπάρχουν καὶ σταυροὶ ποὺ δὲν σώζουν, ὅπως εἶναι τοῦ ἀριστεροῦ ληστοῦ, ποὺ εἶναι κατάρρα καὶ θάνατος, εἶναι τὸ ἀλύτρωτο. Δὲν σώζει λοιπὸν τὸ βάσανο καθ' αὐτό. Θὰ ἦταν παθολογικὸ νὰ τὸ ποῦμε αὐτό. Σώζει ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ, σώζει ὁ σταυρὸς μας ταυτισμένος μὲ τὸν Χριστό.

Αὐτὸν τὸν σταυρό, αὐτὴν τὴν σταυρικὴ ζωὴ ζοῦσε καὶ ζῇ ὁ Γέροντας Αἰμιλιανός, ὁ ὁποῖος, ὅπως ἤδη εἴπαμε, εἶναι γνήσιος καὶ πηγαῖος χριστιανός, γνήσιος λάτρης καὶ λειτουργὸς τοῦ Θεοῦ,

έπομένως καὶ γνήσιος διδάσκαλος καὶ κῆρυξ τοῦ Εὐαγγελίου, μάρτυς τοῦ Χριστοῦ· καὶ μάρτυς σημαίνει νὰ ἀκολουθῇ κανεὶς τὸν Χριστὸ μέχρι θυσίας, μέχρι σταυροῦ. Ὁ Γέροντας συγκαταλέγεται μεταξὺ ἐκείνων ποὺ ἀκολουθοῦν «τὸ Ἀρνίον, ὅπου ἂν ὑπάγῃ»¹⁰. Γι' αὐτὸ πείθει ὁ λόγος του, ἐλκύει καὶ ἀνοίγει δρόμους, γιὰ νὰ ἔρχεται ἡ χάρις, ἀνοίγει δρόμους γιὰ τὴν βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Τέλος, ὁ Γέροντας Αἰμιλιανὸς εἶναι ἓνα πρόσωπο, ποὺ ἐνσαρκώνει καὶ μαρτυρεῖ ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς πίστεώς μας, τῆς Ἐκκλησίας μας, τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἐνσαρκώνει τὴν Βίβλο, τοὺς Πατέρες, τὴν ἄσκησι, τὸ κήρυγμα, τὸ δόγμα, τὴν προσευχή, τὴν δρᾶσι, τὴν ἱεραποστολή, τὸν μοναχισμό, ὅλο τὸ μεγαλεῖο τῆς παραδόσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Αὐτὸ τὸ σπάνιο χαρακτηριστικὸ διαπιστώσαμε, ὅταν τὸν συναντήσαμε καὶ τὸν γνωρίσαμε, καὶ τὸ διαπιστώνομε μέχρι σήμερα, ὅχι μόνο στὸν ἴδιο, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ στοὺς ἀνθρώπους ποὺ τὸν περιβάλλουν, στοὺς μοναχοὺς καὶ τὶς μοναχές, ἀλλὰ καὶ σὲ ἐκείνους ποὺ εἶναι πνευματικά του τέκνα, ποὺ τὸν ἄκουσαν, τὸν γνώρισαν καὶ προσπαθοῦν νὰ τὸν ἀκολουθοῦν.

Δὲν βλέπει μονομερῶς τὴν Ὁρθοδοξία, φαινόμενο πού, δυστυχῶς, παρατηρεῖται σὲ πολλοὺς ἀπὸ μᾶς, ποὺ χάσαμε τὴν ἰσορροπία καὶ υπερτονίζομε τὸ ἓνα ἢ τὸ ἄλλο στοιχεῖο, ἢ ὑποτιμοῦμε τὸ ἓνα καὶ προτιμοῦμε τὸ ἄλλο. Εἶναι πράγματι ἄνθρωπος τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τοῦ ὅλου Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ κεφαλὴ καὶ σῶμα καὶ κάθε μέρος. Ἀντανακλᾷ ὅλα τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀντανακλᾷ ὅλον τὸν Χριστόν. Γι' αὐτό, εὐλογημένοι εἶναι ὅσοι τὸν γνωρίζουν καὶ εὐλογημένοι ὅσοι ἔχουν τὴν εὐκαιρία καὶ τὴν δυνατότητα νὰ διαβάσουν τὰ ἔργα

10. Ἀποκ. 14, 4.

του. Συνιστῶ λοιπὸν αὐτὸ τὸ βιβλίον καὶ τὰ προηγούμενα καὶ ἐπαινῶ τὸν εὐλογημένο μόχθον τῶν ἀδελφῶν τῆς Ὁρμύλιας, οἱ ὁποῖες τὰ ἐκδίδουν.

Κατακλείοντας θὰ ἤθελα νὰ ἐκφράσω τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ δοῦμε σύντομα καὶ τὰ ὑπόλοιπα ἔργα του, ποὺ εἶναι σὰν στάχυα σιταριοῦ ἀπὸ τὸ χωράφι τοῦ Κυρίου. Τὰ στάχυα αὐτὰ γίνονται σιτάρι, γίνονται ἀλεύρι, γίνονται ἄρτος ζωῆς, ἄρτος τῆς καθημερινῆς μας ζωῆς, ἀλλὰ καὶ ἄρτος ἐπιούσιος τῆς θείας εὐχαριστίας, ἄρτος τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν.

Ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τοῦ σωτηρίου ἔτους 2003

Ὁ πρῶτον Ζαχουμίου καὶ Ἑρζεγοβίνης

Ἐπίσκοπος Ἀθανάσιος Γιέφτιτς [† 2021]

ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Μὲ τὸν παρόντα τόμο τοῦ σεβαστοῦ Γέροντος ἡμῶν Ἀρχιμ. Αἰμιλιανοῦ, ὑπὸ τὸν τίτλο, *Σταθμοὶ στὴν πνευματικὴ ζωὴ – Ἀπὸ τὴν πτῶσι στὴν αἰωνιότητα*, ἀνθολογοῦνται ἀπὸ τὸ ἀνέκδοτο ἀρχιερακὸ ὑλικὸ δεκατρεῖς ὁμιλίες καὶ κηρύγματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἡ «Μετάνοια, ἀποκατάστασις τῆς ἐνότητος τοῦ προσώπου», «Οἱ σχέσεις μας μὲ τὸν πλησίον» καὶ «Ὅπλιτες εἰρήνης» ἐκφωνήθηκαν κατόπιν προσκλήσεως ἐκ μέρους τῶν «Φίλων τοῦ Ἁγίου Ὁρους» τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Κύπρου, ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα κατόπιν προσκλήσεως μητροπολιτῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ σεβαστὸς Γέροντας, κατὰ τὸ διάστημα τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς καὶ ἄλλοτε, προσεκαλεῖτο, γιὰ νὰ δροσίση, χορτάση, παρηγορήσῃ καὶ ἀνακαινίσῃ ὡς αἰτοῦ τὴν νεότητα τοῦ διψῶντος τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ λαοῦ.

Τὰ κείμενα τοῦ παρόντος τόμου παρατίθενται βάσει τῆς νοηματικῆς τῆς ἐνότητος καὶ σχέσεως, προκειμένου νὰ λειτουργήσουν ὡς βαθμίδες μιᾶς ἀναγωγικῆς κλίμακας, ἡ ὁποία ἀποκαλύπτει ἐναργῶς στὸν ἀναγνώστη τοὺς σταθμοὺς τῆς πνευματικῆς πορείας τῆς ψυχῆς. Πρώτη βαθμίδα εἶναι ἡ πτῶσις τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν ὁποία ἀρχίζει ἡ χαροποιὸς ἀνάβασις διὰ τοῦ σταυροῦ πρὸς τὴν ἐσχάτην βαθμίδα, ὅπου ἡ ψυχὴ προγεύεται τὴν εἰρηνοποιὸν αἴσθησι τῆς αἰωνιότητος ὡς αἰώνια κατὰπαυσι ἐν τῷ Χριστῷ.

Ἔτσι ἡ ὅλη δομὴ τοῦ τόμου λειτουργεῖ ὡς ἓνα πνευματικὸ γύμνασμα, ἀφοῦ «Ὁ σταυρὸς καὶ τὸ βίωμά του ἐν τῇ Ὁρθοδόξῃ Ἐκκλησίᾳ» ὁδηγεῖ στὴν «Μετάνοια, τὴν ἀποκατάστασι τῆς ἐνότητος τοῦ προσώπου», ὅποτε γινόμεθα «Παιδιὰ τοῦ Θεοῦ», ὅταν τοῦ παρέχωμε τὴν δυνατότητα νὰ εἰσέρχεται στὴν ὑπαρξί μας, ποιῶν πορείας ἐν αὐτῇ. Τότε ὅλος «Ὁ πλοῦτος τῆς χάριτος» εἶναι δικὸς μας καὶ δυνάμεθα νὰ τὸν διαφυλάξωμε μὲ τὴν

«Πνευματική ζωή» καὶ τὴν «Πνευματικὴ μελέτη», ἡ ὁποία μᾶς παρέχει τὴν βιωματικὴ γνῶσι τῆς διδασκαλίας, τοῦ δόγματος τῆς Ἐκκλησίας, πού μᾶς ὁδηγεῖ στὸν μυστικὸ ἢ μυστηριακὸ γάμο, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ ψυχὴ σκλαβώνεται ἐξ ὀλοκλήρου στὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ μὲ τὴν ὀλοσχερῇ παράδοσί της στὸν ἄλλον.

Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο ὁριοθετοῦνται «Οἱ σχέσεις μας μὲ τὸν πλησίον» ὡς πλήρωμα ἀγαπήσεως καὶ μετοχὴ εὐφροσύνης, ὥστε ἡ χαρὰ νὰ καθίσταται μόνιμο βίωμα τοῦ ἀνθρώπου παρὰ τὸν πόνο καὶ τὴν ἀγωνία τοῦ σύγχρονου κόσμου. Ἡ ψυχὴ μὲ τὴν σταδιακὴ αὐτὴ ἀνάβασί της γίνεται θεόληπτη, κατέχεται ἀπὸ τὸν Θεόν, τὸν ὁποῖον μόνον ποθεῖ καὶ γιὰ τὸν ὁποῖον πλέον ζῇ· ἐπανέρχεται στὴν ἀρχέγονη κατάστασι τῶν πρωτοπλάστων καὶ πλέον τούτου. Εἶναι ἤδη ἔτοιμη, γιὰ νὰ χορεύῃ αἰωνίως ἐκεῖ, στὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ, γύρω ἀπὸ τὸν Χριστὸν τῆς εἰρήνης.

Ἀπὸ τίς ὁμιλίες καὶ τὰ κηρύγματα τοῦ παρόντος τόμου, ἄλλα μὲν ἐκδίδονται, ὅπως ἐκφωνήθηκαν, μετὰ ἀπὸ μικρὴ ἐπεξεργασία, ἐνῶ γιὰ ἄλλα χρησιμοποιήθηκαν χειρόγραφα κείμενα ἢ σημειώσεις τοῦ σεβαστοῦ Γέροντος, ὁ ὁποῖος, πέρα ἀπὸ τὴν ὁποιαδήποτε ἄλλη προετοιμασία, συνήθιζε νὰ προετοιμάζῃ τὸν λόγο του γραπτῶς, εἴτε ἐξ ὀλοκλήρου εἴτε ἐν μέρει. Τὸ χειρόγραφο ὑλικό του χρησιμοποιήθηκε ὅπου ἔδινε μεγαλύτερη σαφήνεια στὸν λόγο καὶ διευκόλυνε τὴν κατανόησι.

Ἰδιαίτερη προσπάθεια κατεβλήθη γιὰ τὴν διατήρησι τοῦ γλωσσικοῦ ὅρους καὶ ιδιώματος κάθε κειμένου, τὸ ὁποῖο ποικίλλει λόγῳ τῆς χρονικῆς ἐκτάσεως, τὴν ὁποία καλύπτει ἡ παροῦσα συλλογὴ, ἀλλὰ καὶ λόγῳ τῆς διαφορᾶς τοῦ ἐκάστοτε ἀκροατηρίου. Πάντως ἡ ποικιλία αὐτὴ ἀποκαλύπτει τὸν ὁμιλοῦντα βαθὺ γνώστη τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἔχοντα τὴν εὐχέρεια νὰ τὴν χρησιμοποιῇ σὲ ὅλο τὸ πλάτος της, γλωσσοπλάθοντας συχνὰ νέους ὅρους, προκειμένου νὰ καλύψῃ τὴν ἐκφραστικὴ ἀνάγκη τῆς στιγμῆς.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἀγιογραφικὰ καὶ λοιπὰ χωρία, τὰ ὅποια χρησιμοποιοῦνται, ἐὰν δὲν παρεμβάλλωνται στὴν πρότασι, παρατίθενται ὅπως ἀπαντοῦν στὰ ἀντίστοιχα κείμενα.

I.K.O.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

- ΑΒΒΑ ΗΣΑΪΟΥ, *Λόγοι* Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν ἁββᾶ Ἡσαΐου, *Λόγοι ΚΘ* ᾽ ἐξ Ἱεροσολυμιτικοῦ χειρογράφου τοῦ ιζ΄ αἰῶνος, ἐκδ. Σωτ. Ν. Σχορινᾶ, ἐν Βόλῳ 1962².
- ΒΕΠΕΣ Βιβλιοθήκη Ἑλλήνων Πατέρων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων, ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθῆναι 1955 κ.έ.
- ΔΡΑΝΔΑΚΗ, *Ἑγκυκλοπαιδεία* Π. ΔΡΑΝΔΑΚΗ, *Μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἑγκυκλοπαιδεία*, ἔκδοσις β΄, ἐκδοτικὸς ὀργανισμὸς «Ὁ Φοῖνιξ», Ἀθῆναι, τ. 1-24.
- ΕΠΕ Ἑλληνες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, Πατερι- καὶ ἐκδόσεις «Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς», Θεσσαλονίκη, 1972 κ.έ.
- Εὐεργετινὸς ΠΑΥΛΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ, *Εὐεργετινὸς, ἦτοι συναγωγὴ θεοφθόγγων ρημάτων*, τ. 1-4, ἐκδ. Ματθαίου Λαγγῆ, Ἀθῆναι 1983⁶-1985.
- ΘΗΕ Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἑγκυκλοπαιδεία, ἐκδ. Ἀ. Μαρτίνου, τ. 1-12, Ἀθῆναι 1962-1968.
- ΙΣΑΑΚ ΣΥΡΟΥ, *Ἀσκητικά* Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰσαὰκ Ἐπισκόπου Νινευὶ τοῦ Σύρου, Τὰ εὐρεθέντα ἀσκητικά, ἐν Ἀθῆναις 1895, ἐκδ. Ἰωακείμ Σπετσίερη.

<i>Μέγας Συναξαριστής</i>	Ὁ Μέγας Συναξαριστής τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐκδ. Ματθαίου Λαγγῆ, τ. 1-14, Ἀθῆναι 1999 ⁶ .
<i>Τσάμνη</i>	ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΤΟΥ ΚΟΚΚΙΝΟΥ, Ἀγιολογικά Ἔργα, Α΄ Θεσσαλονικεῖς ἄγιοι [Θεσσαλονικεῖς Βυζαντινοὶ Συγγραφεῖς, 4], ἐκδ. Δ. Τσάμνη, Θεσσαλονίκη 1985.
<i>Φιλοκαλία</i>	Φιλοκαλία τῶν Ἱερῶν Νηπτικῶν, τ. Α΄-Ε΄, ἐκδ. «Ἀστὴρ», Ἀθῆναι 1974 ⁴ -1976.
<i>Χρήστου</i>	ΠΑΝ. Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ, Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ Συγγράμματα, τ. Α΄-Ε΄, Θεσσαλονίκη 1962-1992.
<i>Act. SS.</i>	<i>Acta Sanctorum</i> , Antwerpiae, 1643-1770, Brussels 1780-1940.
<i>CSEL</i>	<i>Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latino-rum</i> , Wien.
<i>Halkin</i>	FR. HALKIN, <i>Sancti Pachomii Vitae Graecae</i> [Subsidia Hagiographica, 19], Brussels 1932.
<i>Jaeger</i>	W. JAEGER, <i>Gregorii Nysseni Opera</i> [De Vita Moysis, τ. VII, I, ἐκδ. H. Musurillo, Leiden 1964· Opera Ascetica, De perfectione, τ. VIII, I, ἐκδ. W. Jaeger, Leiden 1963].

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

<i>PG</i>	<i>Patrologiae cursus completus, Series Graeca,</i> ἐκδ. J.-P. Migne, Paris 1857 κ.έ.
<i>PL</i>	<i>Patrologiae cursus completus, Series Latina,</i> ἐκδ. J.-P. Migne, Paris 1844 κ.έ.
<i>SC</i>	<i>Sources Chrétiennes,</i> Paris 1942 κ.έ.

**ΣΤΑΘΜΟΙ ΣΤΗΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ**
ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΤΩΣΙ ΣΤΗΝ ΑΙΩΝΙΟΤΗΤΑ

1

Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΒΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΝ Τῇ ΟΡΘΟΔΟΞῳ ΕΚΚΛΗΣΙΑ*

Αἰσθάνομαι ἰδιαιτέραν συγκίνησιν, διότι ἔχω ἐνώπιόν μου ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι φροντίζουν διὰ τὸν οὐρανὸν καὶ ὅχι διὰ τὴν γῆν, ἀνθρώπους οἱ ὅποιοι καθ' ἡμέραν περιμένουν λόγον Θεοῦ, διὰ νὰ τὸν ἐφαρμόζουν καὶ ὅχι ἀπλῶς νὰ τὸν ἀκούουν.

Ὅσοι ἔχετε ἔλθει εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος θὰ ἔχετε παρατηρήσει ὅτι παντοῦ δεσπόζει ὁ σταυρός. Τὰ καθολικὰ τῶν μονῶν εἶδατε ὅτι εἶναι σταυροειδῆ, οἱ τροῦλλοι στολισμένοι μὲ ποικίλων μορφῶν ἱεροὺς σταυρούς, οἱ πτέρυγες τῶν κελλιῶν πεποικιλμένες μὲ σταυροειδῆ κοσμήματα, οἱ ὁδοδεῖκται τῶν σταυροδρομιῶν σταυρόσχημοι καὶ αὐτοί, τὰ ὁροθέσια τῶν μονῶν σημειωμένα διὰ σταυροῦ, οἱ βρυσοῦλες τῶν σκιερῶν μονοπατιῶν καὶ αὐτὲς σταυρωτές. Κάθε μονὴ εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ δώσῃ εἰς προσκύνησιν τὸ τιμαλφέστερον κειμήλιον, τὸ τίμιον Ἐύλον τοῦ Σταυροῦ τοῦ Κυρίου.

Ἐκαστος μοναχός, ὅταν φορῇ ὁλόκληρον τὴν ἀμφίεσίν του, τὴν μοναχικὴν του πανοπλίαν, φέρει συνολικῶς ἑκατὸν τριάκοντα τέσσερις σταυρούς. Εἰς τὴν χεῖρά του κρατεῖ τὸ τριακοσάρι κομβοσχοίνι, τὸ ὅποῖον ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο χιλιάδες ἑπτακοσίους σταυρούς. Οὕτως ἕκαστος μοναχὸς ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν εἶναι περικυκλωμένος ὑπὸ χιλιάδων σταυρῶν, συνηρμοσμένος καὶ αὐτὸς εἰς τὸν σταυρὸν τοῦ Κυρίου. Βίωμά του ὁ σταυρός, παρηγορία του ὁ σταυρός, ὄπλον του ὁ σταυρός, χαρὰ του, κληρὸς του, πλοῦτός του ὁ σταυρός, καὶ ἡ ζωὴ του ἕνας σταυρός.

Μήπως ὅμως καὶ ὁλόκληρος ἡ Ἐκκλησία μας, οἱ ἱεροὶ μας

* Ὁμιλία στὴν Δράμα, 4 Ἀπριλίου 1982.

ναοί, τὰ ἅγια σκεύη καὶ καλύμματα, δὲν φέρουν σταυρούς; Οἱ χριστιανοὶ εἰς τὴν καρδίαν καὶ εἰς τὸ στήθος δὲν φέρουν τὸν σταυρὸν καὶ αἱ χεῖρές των δὲν διαγράφουν ἐπὶ τοῦ σώματος ἡμέρας καὶ νυκτὸς τὸν σταυρόν;

Εἶναι φυσικόν, διότι ὁ σταυρὸς εἶναι βίωμα καὶ κτῆμα καὶ σημαία τῆς Ἐκκλησίας¹. Ἐξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι δὲν ἀναγνωρίζουν τὴν Ἐκκλησίαν ὡς μητέρα², νοιώθουν τὸν σταυρὸν ὡς μωρίαν³, ὡς θρησκόληπτον σημάδι, ὡς κατάραν⁴ ἢ ἀξιολασφήμητον πρᾶγμα. Μόνον ἓνας πιστὸς κατανοεῖ τὴν μοναδικὴν του σημασίαν καὶ δύναται νὰ βιώσῃ τὴν δυναμικὴν του ἐνέργειαν.

Δι' αὐτό, ἃς ἴδωμεν τί εἶναι ὁ σταυρὸς ὁ ὁποῖος καθ' ἡμέραν μᾶς περικυκλώνει καὶ μᾶς ἀγιάζει καὶ διατί τοσαύτη ἡ χρῆσις τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ συμβόλου καὶ τύπου.

Χρειάζεται ὅμως νὰ σᾶς τὸ εἴπω; Καὶ ὁ τελευταῖος ἐξ ἡμῶν γνωρίζει τὸ ἐξαποστειλᾶριον τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ (ιδ' Σεπτεμβρίου), τὸ ὁποῖον λέγει ὅτι ὁ Σταυρὸς εἶναι ἡ ωραιότης τῆς Ἐκκλησίας, τὸ στήριγμα τῶν πιστῶν, τῆς οἰκουμένης ὁ φύλαξ, τῶν ἀγγέλων ἡ δόξα καὶ τῶν δαιμόνων τὸ τραῦμα.

Ὁ Χριστὸς, ἀφοῦ κατετρόπωσε τὸν ἐχθρὸν διάβολον καὶ ἡχρήστευσε τὴν δυνάμιν του καὶ συνέτριψε τὴν στρατιάν του, ἀφοῦ ἐτελείωσε τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας μας καὶ μᾶς ἤνοιξε τὸν παράδεισον, μᾶς ἄφησεν ὡς ἱερὰν παρακαταθήκην ἐπὶ τῆς γῆς ἓνα ἄορατον στοιχεῖον, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ ἓνα ὁρατόν, τὸν

1. *Συναξάριον Κυριακῆς τῆς Σταυροπροσκυνήσεως.*

2. Βλ. ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ ΚΑΡΧΗΔΟΝΟΣ, *Περὶ τῆς ἐνότητος τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας* 6, PL 4, 503A (=CSEL, τ. III, 1, Βιέννη 1868, σ. 214).

3. *Α' Κορ.* 1, 18.

4. *Γαλ.* 3, 13.

τίμιον Σταυρόν. Αὐτὴ ἡ σημαία τοῦ οὐρανοῦ, αὐτὸ τὸ τίμιον Ξύλον, τὸ ὁποῖον χαράσσομεν καὶ ἀσπαζόμεθα, εἶναι ἀπτὸν σημάδι τοῦ ἰδίου τοῦ Θεοῦ.

Ὅπως λέγει ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, ὁ σταυρὸς εἶναι ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ τοῦ Χριστοῦ, ἐπειδὴ μύρια ἀγαθὰ διὰ τοῦ σταυροῦ ἐγένετο· ὁ θάνατος κατεπατήθη, ἡ κατάρρα ἐξοστρακίσθηκε, ὁ ἄδης ἐσκυλεύθη, ἡ ἁμαρτία ἠφανίσθη, ἡ ἀνάστασις ἐγένετο δικαίωμα ὅλων, οἱ ἄνθρωποι ἐπανεκτήσαν τὴν ἐλευθερίαν ἀπὸ τὴν δουλείαν τῶν παθῶν, ἡ σωτηρία ἐφυτεύθη, ἡ ἀληθινὴ ζωὴ ἐξεπήγαγεν ἀπὸ τὸν σταυρόν⁵. Ὁ σταυρὸς ἐγένετο ἡ καθημερινή μας χαρά, πόσις καὶ εὐφροσύνη.

Δικαίως λοιπὸν ὁ σταυρὸς εἶναι ἀπὸ τὰ πλέον σεβαστὰ εἰς τοὺς πιστοὺς ἱερά ἀντικείμενα καὶ εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ εὕρῃς χριστιανόν, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει σταυρόν καὶ δὲν τὸν τιμᾷ καὶ ἀγαπᾷ μὲ ὅλην του τὴν καρδίαν.

Ἐνας καθηγητὴς ἠναγκάσθη νὰ ἀλλάξῃ κατοικίαν, διορισθεὶς εἰς ἄλλην πόλιν. Μετεκόμισεν, ἐτακτοποιήσε τὴν οἰκίαν του καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν προηγούμενην, διὰ νὰ λάβῃ ὅ,τι ἀπέμεινε. Ἐπανελθὼν τὴν παραμονὴν τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων, βλέπει τὴν νέαν οἰκίαν του ληστευθεῖσαν. Ἐπίασε τὴν κεφαλὴν του στενοχωρημένος χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν. Ἐχὼν ὅμως μίαν βαθεῖαν ἐλπίδα, ἤρchiσε νὰ ψάχνῃ τὰ ἐγκαταλελειμμένα ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα ὡς ἄχρηστα οἱ ληστὰι ἐκλώπησαν καὶ ἐπέταξαν εἰς τὸ δάπεδον. Μετ' οὐ πολὺ ἐχαμογέλασε· ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων, θὰ ἐλέγομεν, ἐν μέσῳ τῶν λειψάνων τῶν πραγμάτων του, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐγέμισαν φῶς καὶ τὸ στόμα του ἐπληρώθη δοξολογίας. Εὗρεν αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἐζήτει, αὐτὸ τὸ ὁποῖον τοῦ ἤρκει, διὰ νὰ ἀρχίσῃ

5. [Μ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ], *Ῥήσεις καὶ Ἑρμηνεῖαι Παραβολῶν* (περὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος) 125, ΒΕΠΕΣ, τ. 35, σ. 73, στ. 28-33.

ἐκ νέου τὴν ζωὴν του, αὐτὸ τὸ ὁποῖον οἱ ἐργάται τῆς ματαιότητος, οἱ κλέπτει, τὸ ἐκλώπησαν ὡς περιττόν. Ἦτο ὁ βαπτιστικός του σταυρός, ξύλινος ἀλλὰ σταυρός, τὸν ὁποῖον εἶχε συνηθίσει ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας κάθε βράδυ νὰ φιλῇ καὶ νὰ φάλλῃ τὸ ἀλληλούια τῆς καρδίας του ἐνώπιον τοῦ Κυρίου τοῦ τυπουμένου ἐν τῷ σταυρῷ. Σήμερον αὐτὸς ὁ προσκυνητὴς τοῦ ἱεροῦ συμβόλου δὲν εἶναι πλέον καθηγητῆς· εἶναι καθηγητῆς τῆς ἐρήμου ἢ μᾶλλον ἕνας ἔνσαρκος ἄγγελος, ὁ ὁποῖος ζῇ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, διότι τὸ κλειδί τῆς βασιλείας εἶναι ὁ σταυρός. Τόσον βαθέως εἶναι εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων ὁ σταυρός· διὰ τὸν λόγον αὐτὸν δὲν τοῦ τὸν ἐστέρησεν ὁ Θεός. Ἐὰν τὸν ἔχανε, δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀρχίσῃ καὶ πάλιν τόσον ἀπλᾶ τὴν ζωὴν του.

Πῶς ὅμως ὁ σταυρὸς συνεδέθη τόσον βαθέως μετὰ τῆς ψυχῆς τῶν χριστιανῶν καὶ τόσον ἀναποσπάστως καὶ ἀναφαιρέτως μετὰ τῆς ζωῆς ὅλης τῆς Ἐκκλησίας; Πῶς αἱ ψυχὰι καταφέρνουν καὶ οἰκειοποιοῦνται τὸν σταυρόν;

Ὁ ἄνθρωπος, καθὼς γνωρίζετε, ἐπλαστουργήθη ἐξ ἀγάπης ἀπὸ τὰς παναγίας καὶ ἀχράντους καὶ θεοπρεπεῖς χεῖρας τοῦ μόνου καὶ ἀληθινοῦ Θεοῦ, τοῦ κτίσαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Δι' αὐτὸ καὶ ἀνεγνώρισε τὸν Κύριον καὶ Θεὸν καὶ πλάστην του, ὁ ὁποῖος μέσα εἰς τὸν παράδεισον ἦτο διὰ τὸν ἄνθρωπον ἀναντικατάστατος φίλος καὶ τοῦ προσέφερε διαρκῶς συντροφίαν μεθυστικὴν. Πόσας ἀποκαλυπτικὰς συζητήσεις δὲν εἶχε μετὰ τοῦ Θεοῦ! Ἐκάστη τούτων ἦτο πνευματικὴ εὐωχία, θεία ἐντρυφήσις, μυσταγωγία ὁδηγοῦσα τὸν ἄνθρωπον εἰς τελειοτέραν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀκριβεστέραν μίμησίν του, εἰς ὁλοσχερεστέραν κοινωνίαν θείας ζωῆς καὶ βαθυτέραν ἀπορρόφησιν τοῦ ἀκτίστου καὶ παντέρπου φωτὸς τοῦ θεαρχικοῦ προσώπου. Πανηγυρικὴ καὶ πανευδαίμων ἦτο ἡ συμβίωσίς του μετὰ τῆς τρισηλίου θεότητος. Πολλάκις ὁ καθεὶς μας λαμβάνων τὴν θέσιν τοῦ Ἀδάμ, τοῦ

περιπατοῦντος ἐν τῷ παραδείσῳ, αἰσθάνεται καὶ ζῇ αὐτὰ προσωπικῶς. Εἰς τὸν παράδεισον τὰ πρωινὰ ὁ Θεὸς προσελάμβανε τὸν ἄνθρωπον, διὰ νὰ τὸν ἐγείρῃ εἰς αἶνον δοξολογίας καὶ ἀπόλαυσιν ἀθανάτου βιοτῆς. Καὶ ἐκεῖνος, ἀνταπαντῶντας τὸ δειλινόν, ἔσπευδε νὰ προσκυνήσῃ τὸν πλάστην του καὶ νὰ ὑμνήσῃ τὴν τρισυπόστατον μεγαλειότητά του.

Ἀλλὰ φθόνῳ τοῦ ἀρχεκάκου ὄφεως, τοῦ ἀνθρωποκτόνου διαβόλου, ὑπερηφανευθεὶς ὁ Ἀδὰμ ἀπὸ τὴν ἀγλαίαν τῆς δόξης του, ἠθέλησε νὰ γίνῃ θεός. Ἦρε τὴν θεοσκεπῆ κεφαλὴν του κατὰ τοῦ σκέποντος αὐτὸν Θεοῦ, διανοούμενος μυστικῶς καὶ φανταστικῶς ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ αὐτὸς Θεός. Δὲν ἦτο δυνατόν ὅμως νὰ γίνῃ Θεός. Εἷς ὁ Θεός, ἡμεῖς δὲ γένος αὐτοῦ⁶.

Ἐγίνε λοιπὸν εἶδωλον καὶ ἐλάτρευσε τὸ αὐτοεἶδωλόν του. Ἡ πτώσις αὐτῇ τοῦ προπάτορος διέκοψεν εὐθὺς ἀμέσως τὴν κοινωνίαν του μετὰ τοῦ Θεοῦ, διέσπασε τὴν ὁμόνοιαν, διότι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ συμβιβασθῇ ἓνας Θεὸς μὲ ἓνα εἶδωλον. Ἐσαλεύθησαν αἱ φρένες τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ κτίσις τὸν ἐμίσησεν, ἐπανεστάτησεν ἐναντίον του⁷ καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔμεινε μονώτατος κλεισμένος εἰς τὴν ἀβάστακτη μοναξιάν του, «στένων καὶ τρέμων»⁸ πρὸ τοῦ Θεοῦ, καυτηριαζόμενος ἀπὸ τὴν συνείδησίν του, διωκόμενος ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὰ θηρία τῆς γῆς, τοὺς κεραυνοὺς τοῦ οὐρανοῦ, τὰ μουγκρητὰ τῆς ἀβύσσου, ἀπελπιζόμενος καθημερινῶς ἀπὸ τὰ ἀδιέξοδα τῆς λογικῆς του καὶ τοὺς φρικώδεις βραχνάδες τῆς ψυχῆς του. Δὲν ἐχωρίσθη μόνον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ· ἐχωρίσθη καὶ ἀπὸ τῶν κτισμάτων του. Ἐξεδιώχθη ἀπὸ τοῦ

6. Πράξ. 17, 28.

7. Βλ. ἐνδεικτικῶς, ΣΥΜΕΩΝ ΝΕΟΓ ΘΕΟΛΟΓΟΥ, *Ἡθικὸς* 1, 2, στ. 66-77, SC 122, σ. 190.

8. Πρβλ. Γέν. 4, 12· 14.

παραδείσου, ἐξεδιώκετο ἐν συνεχείᾳ πανταχόθεν φεύγων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. Τὰ δελεάσματα τῆς ψευδοθεωσεώς του τὸν ἐπέταξαν εἰς τὰ σκοτεινὰ καὶ βασανιστικὰ μπουντρούμια, τὰ ὁποῖα ἤνοιξαν μέσα εἰς τὴν ἰδίαν του ὑπαρξιν τὰ ἁμαρτωλὰ νοήματά του. Ἡ προπατορικὴ αὐτὴ ἁμαρτία κατετραυμάτισεν ὅχι μόνον αὐτὸν ἀλλὰ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν· μετεδόθη εἰς ἅπαν τὸ γένος, καὶ αἱ προσωπικαὶ ἐκάστου ἀνθρώπου ἁμαρτίαι ἀποτελειώνουν ὅ,τι τυχὸν ἀπέμεινεν ἀπὸ τὴν πτῶσιν τοῦ Ἀδάμ. Ὁ θάνατος ἐπελθὼν κατὰ τοῦ Ἀδάμ ἐσάρωσε κυριολεκτικῶς εἰς τὸ χῶμα τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἔγινε τὸ ἀδιάλειπτον φόβητρόν του.

Ἀλλὰ «εὐλογητὸς ὁ Θεός»⁹, ὁ ὁποῖος, «ιδὼν ὀλλύμενον, τὸν ἄνθρωπον χερσίν, ὃν ἐποίησε, κλίνας οὐρανούς κατέρχεται... ἀληθεῖα σαρκωθείς»¹⁰ καὶ σταυρωθεὶς ὑπὲρ ἡμῶν, ταφεὶς καὶ ἀναστὰς, ἐδημιούργησε τὰς προϋποθέσεις τῆς σωτηρίας, τῆς κοινῆς ἀναστάσεως καὶ τῆς μετ' αὐτοῦ αἰωνίου κοινωνίας καὶ μακαριότητος, τῆς ἐξικνουμένης ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ διερχομένης διὰ τοῦ τάφου καὶ ἀνερχομένης μέχρι τῶν κόλπων τοῦ οὐρανοῦ Πατρός.

Ἐκτοτε πᾶς ἄνθρωπος ἀποκτᾷ διὰ τοῦ βαπτίσματος δικαιώματα εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Θεοῦ, συμμετέχει εἰς τὸν σταυρόν, τὸν θάνατον καὶ τὴν ἀνάστασιν του¹¹. Ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς ἔπαθεν «ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν»¹², διὰ νὰ ἀκολουθῶμεν τὰ ἔχνη του, δηλαδὴ νὰ συμμετέχωμεν εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ. Ἔτσι ὁ σταυρὸς

9. Β' Κορ. 1, 3 κ.ἄ.

10. Ὁρθρος Χριστουγέννων, γ' τροπάριον α' ᾠδῆς α' κανόνος.

11. Ρωμ. 6, 3-6.

12. Α' Πέτρ. 2, 21.

τοῦ Κυρίου ἔγινε τὸ μέσον καὶ ὁ τρόπος μιμήσεως αὐτοῦ, ὁ δρόμος ὁ μοναδικός, διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν θείαν δόξαν καὶ κατὰπαυσιν¹³.

Τὴν ὁδὸν τοῦ σταυροῦ ἐβάδισαν ὅλοι οἱ ἄγιοι καὶ δι' αὐτῆς ἡγιασθησαν. Εἶναι μεγάλη εὐλογία τοῦ Θεοῦ, τὴν ὁποίαν ἑκατομμύρια ἀνθρώπων ἐδέχθησαν, ἐβίωσαν καὶ ἐπέτυχον ὅλων τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ¹⁴, συναγαλλόμενοι μετ' αὐτοῦ ἐν οὐρανοῖς. Εἶναι βίωμα ὅλων ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἐπλήρωσαν τὸν παράδεισον καὶ οἱ ὅποιοι, καθ' ἡμέραν βιοῦντες μυστικῶς μεθ' ἡμῶν, μᾶς μεταδίδουν τὴν ἀγάπην καὶ τὴν βιωματικὴν σχέσιν των μὲ τὸν σταυρόν.

Ἐνεφυτεύθη εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου ὁ σταυρός, διότι μετ' αὐτοῦ συνάπτεται κάθε ψυχὴ. Ἡ Ἐκκλησία μεταδίδει αὐτὸ τὸ βίωμά της εἰς ἕκαστον ἐξ ἡμῶν, ἀκόμη καὶ εἰς τὸν τελευταῖον ἁμαρτωλόν. Ὁ σταυρὸς τοῦ Κυρίου ὑπεισέρχεται εἰς τὸ εἶναί μας ὡς βρῶσις καὶ γνωρίζομεν τὴν γεῦσίν του εἰς τὴν καρδίαν μας.

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ἀδελφοί μου, πῶς ἡμποροῦμεν ἡμεῖς νὰ βιώσωμεν εἰς τὴν προσωπικὴν μας ζωὴν τὸν σταυρόν; Τί σημαίνει δι' ἡμᾶς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, «εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι»¹⁵; Βεβαίως, γνωρίζομεν, ὅπως μᾶς πιστοποιοῦν ὅλοι οἱ Πατέρες, ὅτι «εἰ φιλεῖς τὸν Δεσπότην σου, τὸν θάνατον ἀπόθανε τὸν ἐκείνου»¹⁶. Ἀλλὰ πῶς θὰ ἀποθάνωμεν καὶ ἡμεῖς τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου;

Κατ' ἀρχάς, ποιὸς δὲν αἰσθάνεται βαθύτατα ὅτι ζῶ τὸν σταυρόν

13. Βλ. ΙΣΑΑΚ ΣΥΡΡΟΣ, *Ἀσκητικά* 4, σ. 17: «Ἡ ὁδὸς τοῦ Θεοῦ σταυρὸς καθημερινός ἐστιν».

14. *Ἐβρ.* 11, 33.

15. *Ματθ.* 16, 24· *Μάρκ.* 8, 34.

16. ΙΩΑΝΝΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, *Εἰς Φιλιπησίους ὁμιλία* 13, 1, PG 62, 277.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

Α. ΠΙΝΑΚΕΣ ΧΩΡΙΩΝ
1. ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

<i>Γέν.</i>	1,	26	242, 259, 261	<i>Ἔξ.</i>	19,	4	47
	2,	7	125, 269		21,	2 κ.έ.	270
		8	242				
		18	207	<i>Λενιτ.</i>	25,	6 κ.έ.	270
	19-20		77				
		24	185, 247	<i>Λεντ.</i>	4,	29	273
3,	1 κ.έ.		218		6,	7	160
		8	85		30,	15	75
		9	267			15-20	184
		10	85			19	75
		15	112		32,	2	58
	16-19		242			46-47	167
		19	112				
		24	85	<i>Β' Βασ.</i>	6,	15-16	80
4,	1		214				
	3-16		51	<i>Γ' Βασ.</i>	8,	27	101
	6-7		76				
		12	29	<i>Δ' Βασ.</i>	4,	35	47
		14	29				
18,	1 κ.έ.		97	<i>Α' Παράλ.</i>	16,	10-11	182
		27	153				
21,	1-2		244	<i>Ψαλμ.</i>	1,	2	160
		6	244		4,	1	42
32,	22-30		264		8,	2	108
	24-31		119			5	259
					15,	8	111
<i>Ἔξ.</i>	3,	14	251			11	245
	15,	11	253		18,	2-5	176

ΣΤΑΘΜΟΙ ΣΤΗΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

<i>Ψαλμ.</i>	5	67	<i>Ψαλμ.</i>	72	154
	6	181		73	47, 265
	7	181		129, 1	9
	8-9	177		136, 4	272
	9	156		138, 7-10	68
	11	154			
24, 4		245	<i>Ψαλμ.</i>	1, 21	165
39, 2-4		57			
44, 3		77	<i>Παροιμ.</i>	3, 11-12	36
	10	182		8, 17	106
46, 5		254		9, 3-5	81
62, 3		117		5	275
65, 12		42		22, 1	117
67, 25		100		25, 8	120
	36	157		9-10	120
73, 17		258		10α	121, 127
76, 4		147			
	11	56	<i>Ἀσμα</i>	3, 3	267
83, 3		34		5, 1	275
	11	37		2	195
88, 19		252			
92, 1		94	<i>Σοφ. Σολ.</i>	2, 23-24	263
93, 19		43		3, 9	117
103, 29		260		7, 22	245
106, 17		46		22-23	89
109, 1		245		24	86, 245
112, 2		165		27	86
117, 27		87		28	101
118, 18-19		161		8, 1	86
			.	12, 13	126

ΠΙΝΑΚΕΣ ΧΩΡΙΩΝ

<i>Σοφ. Σολ.</i>	19	75	<i>Ἡσ.</i>	29, 19	93
	14, 25-26	126		37, 30	126
	18, 15	274		40, 3	61
				30-31	54
<i>Σοφ. Σειρ.</i>	32, 13	82		43, 21-23	126
				48, 9	70
<i>Ἰωήλ</i>	2, 13-14	75		49, 16	269
	23	275		50, 4-5	165
				53, 2	61
<i>Ἀββ.</i>	3, 3	94		61, 10	188
<i>Ζαχ.</i>	8, 5	82	<i>Βαρ.</i>	4, 1-2	59
				3	59
<i>Μαλ.</i>	2, 14	204			
			<i>Θρῆνοι</i>	3, 41	60
<i>Ἡσ.</i>	6, 8	143			
	8, 18	81	<i>Δαν.</i>	3, 5	50
	9, 6	61		1-67	244
	11, 2-3	111		19-23	244
	6	62, 274		24-25	244
	8	274			
	26, 9	150	<i>Δ' Μακκ.</i>	5, 4 κ.έ.	192
	17-18	261		10, 2-3	192

2. ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

<i>Ματθ.</i>	1,	23	89	<i>Ματθ.</i>	20,	28	222
	3,	10	118		21,	9	88
	4,	17	53, 92			22	138
		21	286		23,	39	88
		23	84		24,	2	272
5,	8	138			6	270, 271	
	12	42, 254			15	272	
	45	282			29-31	96	
6,	21	148		25,	1-11	212	
7,	7	147, 181			1-13	170	
	24-25	129			21	255	
	26-27	131			23	255	
9,	35	84			29	167	
10,	37-42	83			34	94	
11,	1	83		28,	9	241	
	2-5	72			20	97	
	2-6	93					
	28	74		<i>Μάρκ.</i>	1,	19	286
16,	3	271			2,	1-12	49
	24	31			6,	7	83
18,	3	78			8,	34	31
	20	212			9,	1	9, 127
19,	3-9	209		10,	2-12	209	
	3-12	65			7	202, 208	
	5	185, 208			14	73	
	13	65			51	164	
	29	36		12,	42	46	
				13,	7	270	

ΠΙΝΑΚΕΣ ΧΩΡΙΩΝ

<i>Λουκ.</i>	1,	38	143	<i>Ίω.</i>		19	130
	2,	14	279		5,	17	68, 179
	3,	9	118			43	86
		23-38	265		6,	39	71
	4,	5	92			68	83
	10,	20	255		8,	32	167
		22	87		10,	4	53
		27	137		12,	47	62
		41	189		13,	34	105
	11,	9	147, 181		14,	3	99
	12,	34	148			6	175
	15,	11-32	49			7	87
		13	54			9	87
		16	103			27	270, 289
		20	57		15,	26	89, 123
	17,	20-21	94		16,	22	254
		21	194			24	246
	18,	31	118			33	276
		34	118		17,	21	278
		41	164		20,	16	256
	19,	1-4	164			20	241
	21,	12	36			26	155
		25	272	<i>Πράξ.</i>	1,	4	92
	22,	33	100			6	91, 92
	24,	31	87, 98			9	91
					2,	1-4	212
<i>Ίω.</i>	1,	14	94			46	134
	3,	8	43		11,	18	59
		13	67		15		219
		17	62				

ΣΤΑΘΜΟΙ ΣΤΗΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

<i>Πράξ.</i>	17,	28	29, 52	<i>Α' Κορ.</i>	11,	7	248
			53, 265		12,	26-27	221
	26,	14	99		13,	13	110
<i>Ρωμ.</i>					14,	1	125
	6,	3-6	30		15,	28	80
	7,	15	186			51	96
	8,	23	125			54	253
		26	123, 208	<i>Β' Κορ.</i>	1,	3	30
		33	203			20	91
		35	249		4,	16	34
		35-39	36		5,	17	71
	11,	17-24	276		6,	10	80
		32	106		6,	16-18	179
		34	166		12,	2	136
	12,	5	52, 67	<i>Γαλ.</i>	2,	11-21	219
		15	252			20	193
<i>Α' Κορ.</i>	1,	18	26		3,	13	26, 215
	2,	6-7	84			22	106
		9	84			27	105
		14	163		4,	4	92
		16	166		5,	1	288
	3,	4	237			9	134
		16-17	90			22	247, 278
	6,	19	90			22-23	110
	7		186	<i>Έφ.</i>	1,	22	69
	7,	7	204		2,	8	132
		27-28	206			14	275
		28	38				
	9,	22	69				

ΠΙΝΑΚΕΣ ΧΩΡΙΩΝ

<i>Έφ.</i>	16	180, 276	<i>Κολ.</i>	1, 20-22	180
	19	191		23	269
	4, 1-3	280		24	288
	2	224		26	72
	3	282		3, 18-20	186
	11-13	277		4, 5	129
	13	72		6	8
	32	224			
	5, 2	40		<i>Α' Θεσσ.</i> 4, 9	81
	16	129		16-17	96
	19	80		5, 16	256
	22-23	186		19	125
	22-24	210			
	22-25	249		<i>Β' Θεσσ.</i> 2, 1	272
	25	211, 223		6	272
	30	67, 276			
	31	185, 234		<i>Α' Τιμ.</i> 3, 16	87
		197		4, 15	162
	32	39, 185		6, 12	55
		197, 211			
		215, 280		<i>Β' Τιμ.</i> 2, 5	56
<i>Φιλippi.</i>	6, 17	167		<i>Εβρ.</i> 1, 10-14	50
	1, 23	267		2, 1-3	50
	2, 4	225		3, 14	50
	7	93		11, 33	31
	18	256		39-40	157
	3, 1	256		12, 1	157
	4, 7	279		23	8
				13, 4	197

ΣΤΑΘΜΟΙ ΣΤΗΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

<i>Ίακ.</i>	1,	17	55, 86	<i>Α' Ίω.</i>	3,	2	178
					4,	19	223
<i>Α' Πέτρ.</i>	1,	12	86				
	2,	21	30	<i>Άποκ.</i>	1,	4	8
	3,	4	235			8	107
		7	186, 211		2,	10	148
			236		3,	11	101
					4,	8	88, 107
<i>Β' Πέτρ.</i>	1,	4	53, 57		5,	11	291
	3,	10	95, 96		14,	4	12
		13	123		21,	5	71
		18	105			22	291
					22,	20	9, 169

3. ΠΑΤΕΡΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ			ἄββᾶ Ἀρσενίου		(PG 65)
Βίος ἀγίας Συγκλητικῆς	(PG 28)		13, 2	92A	153
	1489C	247	ἄββᾶ Ἰωάννου Κολοβοῦ		(PG 65)
98	1548BC	43	39	217A	146
Βίος ὁσίου Ἀντωνίου	(PG 26)		ἄββᾶ Σαρματᾶ		(PG 65)
73	945A	227	2	413	115
Ἐξήγησις εἰς τὸν ψαλμὸν	(PG 27)		ἄββᾶ Σισώῃ		(PG 65)
46	217BC	254	27	401A	167
[Περὶ παρθενίας]	(PG 28)		ἁμμάς Συγκλητικῆς		(PG 65)
12	265A	160	1	421B	243
18	273A	36			
[Ῥήσεις & Ἐρμηνεῖα Παραβολῶν (περὶ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος)](ΒΕΠΕΣ, τ. 35)			ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ		
125	σ. 73	27	Ἐπιστολαὶ		(PG 32)
			2	228BC	157
			2, 5	229C-232A	229
			101	505-508	43
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ			Ἐπιτίμια		(PG 31)
Ἐπιστολὴ πρὸς Ἀλέξανδρον			5	1305D	228
Κωνσταντινουπόλεως	(PG 18)		Ἐπιτίμια εἰς τὰς Κανονικάς		(PG 31)
13	569A	196	16	1316C	230
ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΡΗΤΗΣ			Κατ' Ἐννομίον, περὶ τοῦ ἀγίου		
Περὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Τελώνου			Πνεύματος ὅτι οὐ κτίσμα		(PG 29)
καὶ τοῦ Φαρισαίου	(PG 97)		769D-772A		126
	1261AC	132	Λόγος ἀσκητικὸς		(PG 31)
			8	644B	238
ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ ΓΕΡΟΝΤΩΝ			Ὅμιλία εἰς τὸν εἰκοστὸν		
ἄββᾶ Ἀπολλῶ	(PG 65)		ἔνατον ψαλμὸν		(PG 29)
3	136B	225	5	317B	155

<i>Ὁμιλία εἰς τὸν τεσσαρακοστὸν</i>			<i>Εἰς τὰ Θεοφάνεια, εἶπουν</i>		
<i>τέταρτον ψαλμὸν</i>		(PG 29)	<i>Γενέθλια τοῦ Σωτῆρος</i>		(PG 36)
4	397A	194	11	324A	266
9	408C	182	<i>Εἰς τὸν μέγαν</i>		
<i>Ὁμιλία εἰς τὸν τριακοστὸν</i>			<i>Βασίλειον ἐπιτάφιος</i>		(PG 36)
<i>τρίτον ψαλμὸν</i>		(PG 29)	13	512	154
6	364D	194	14	513A	154
<i>Ὅροι κατὰ πλάτος</i>		(PG 31)	23	525C-528B	154
2, 1	909C	155	<i>Ἐπη ἡθικὰ</i>		(PG 37)
8	940C	78	141-142	776	70
8, 3	940C	275	589-590	624-625	66
<i>Περὶ ἀγίου Πνεύματος</i>		(PG 32)	<i>Ἐπη ἱστορικὰ</i>		(PG 37)
9, 22	109B	90	2, 6	1543-1545	250
9, 22	108C	122	<i>Ἐπιστολαὶ</i>		(PG 37)
27, 66	188A	190	4	28AB	141
<i>Περὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου</i>			5	28C-29B	141, 154
<i>κατασκευῆς</i>		(PG 30)	6	29CD	155
1, 2	13A	259	49	101A	56
1, 7	17D-20A	263	193	316C	212
2, 4	45C	262	<i>Λόγοι</i>		(PG 35)
ΓΕΡΜΑΝΟΣ Β' ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ			4, 1, 113	649B	189
<i>Τῇ τρίτῃ Κυριακῇ τῶν νηστειῶν καὶ</i>			19, 8	1052C	82
<i>εἰς τὸν ζωοποιὸν σταυρὸν</i>		(PG 140)	<i>Λόγοι</i>		(PG 36)
652A	44		38, 13	325B	90
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ			39	344A	121
<i>Ἀπολογητικὸς τῆς</i>			40, 5	364B	245
<i>εἰς τὸν Πόντον φρυγῆς</i>		(PG 35)	ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΝΥΣΣΗΣ		
2, 75	481C	260	<i>Εἰς τὸν βίον Μωυσέως</i> (Jaeger, τ. 7, 1)		
			2	σ. 121	162

ΠΙΝΑΚΕΣ ΧΩΡΙΩΝ

Ἐπιτάφιος λόγος εἰς τὸν ἴδιον ἀδελφὸν τὸν μέγαν Βασίλειον (PG 46)			ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΗΣ		
809C	155		Περὶ θεῶν ὀνομάτων (PG 3)		
			4, 9	705AB	58
Περὶ κατασκευῆς ἀνθρώπου (PG 44)			ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ ΛΟΥΓΔΟΥΝΩΝ		
2	133A	242	Ἐλεγχος καὶ ἀνατροπὴ		
4	136BD	242	τῆς ψευδωνύμου γνώσεως (PG 7)		
Περὶ κατασκευῆς ἀνθρώπου (H. Hömer)			5,	27, 2	1196B
	σ. 47	100			264
Περὶ τελειότητος πρὸς			ΕΦΡΑΙΜ ΣΥΡΟΣ		
Ὀλύμπιον μοναχὸν (Jaeger, τ. 8, 1)			Εὐεργετινὸς (τ. 3)		
	σσ. 180-181	56	28,	4	32
Πρὸς τοὺς βραδύνοντας			ΗΣΑΪΑΣ ΑΒΒΑΣ		
εἰς τὸ βάπτισμα (PG 46)			Ἀσκητικοὶ Λόγοι		
417B	133		3, 4	σ. 45-46	231
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ			5, 1	σ. 61	232
Ὁμιλία εἰς τὴν			7, 9	σ. 71	121
Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου (PG 151)			ΗΣΑΪΑΣ Ο ΑΝΑΧΩΡΗΤΗΣ		
21	276B	243	Περὶ τηρήσεως τοῦ νοῦς		
Ὁμιλία εἰς τὴν κατὰ τὸν σεσωσμένον			(Φιλοκαλία, τ. Α')		
ἄσωτον τοῦ Κυρίου παραβολὴν (PG 151)			25	σ. 34	78
3	37D-40A	56	ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΣ ΚΥΡΟΥ		
3	40C-41A	51	Φιλόθεος Ἱστορία (PG 82)		
Ὁμιλία εἰς τὸν τίμιον			19	1428CD-1429A	288
καὶ ζωοποιὸν Στανυρὸν (PG 151)					
11, 20	140B	32			
Πρὸς Ξένην μοναχὴν (Χρήστου, τ. 5)					
20	σ. 203	59			

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΤΟΥΔΙΤΗΣ		
<i>Κατηχητικός τῇ Κυριακῇ</i>		
<i>τοῦ Πάσχα</i>	(PG 99)	
2	712A	255
<i>Περὶ ἐξαγορεύσεως καὶ τῶν ταύτης</i>		
<i>διαλύσεων κανόνες</i>	(PG 99)	
3	1724A	229
<i>Τὰ καθημερινὰ</i>		
<i>ἐπιτίμια τῶν μοναχῶν</i>	(PG 99)	
44	1753B	229

ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΘΕΟΦΟΡΟΣ		
<i>Μαγνησιεῦσιν</i>	(PG 5)	
6	668AB	190
13	672C-673A	190
<i>Πρὸς Πολύκαρπον</i>	(PG 5)	
5	724B	204
<i>Πρὸς Ρωμαίους</i>	(PG 5)	
7	693A	9, 46

ΙΣΑΑΚ ΣΥΡΟΣ		
<i>Ἀσκητικά</i>		
4	σ. 17	31
16	σ. 57	42
23	σ. 96	163
29	σσ. 122-123	160
46	σ. 192	113
58	σ. 234	252

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ			
<i>Εἰς τὰ ἱερά παράλληλα</i>		(PG 95)	
B,	2	1265B	116
Δ,	1	1349B	116

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΠΑΘΙΟΣ			
<i>Κεφάλαια Παραμυθητικά</i>			
		(Φιλοκαλία, τ. Α')	
81	σ. 293		116

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΙΝΑΪΤΗΣ			
<i>Κλίμαξ</i>		(PG 88)	
1	633B		284
4	685A		227
26	1020D	142, 205,	284
27	1116C		156

ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ			
<i>[Ἐγκώμιον εἰς τὴν ἁγίαν πρωτομάρ-</i>			
<i>τυρα καὶ ἀπόστολον Θέκλαν]</i>		(PG 50)	
	748		249
<i>Εἰς Γένεσιν ὁμιλία</i>		(PG 53)	
8,	2	71	259
11,	8	90	160
30,	1	274	275
33,	3	309	221
35,	1	321-322	162
38,	7	359-360	248

ΠΙΝΑΚΕΣ ΧΩΡΙΩΝ

<i>Εἰς Ἐφεσίους ὁμιλία</i>	(PG 62)	<i>Ὅμιλία εἰς τοὺς ἀνδριάντας</i>	(PG 49)
20, 1 136	250	7, 2 93	258
5 142	249		
<i>Εἰς Κολοσσαεῖς ὁμιλία</i>	(PG 62)	<i>Ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα</i>	
12, 6 388	203	<i>συνεργεῖ εἰς ἀγαθὸν</i>	(PG 51)
6 389	213	2 167	43
7 390	204	<i>Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ κανχώμεθα ἐν</i>	
<i>Εἰς Ματθαῖον ὁμιλία</i>	(PG 57)	<i>ταῖς θλίψεσιν</i>	(PG 51)
2, 5 30	162	3 161	34
<i>Εἰς Πράξεις ὁμιλία</i>	(PG 60)	<i>Περὶ Ἀννης λόγος</i>	(PG 54)
36, 2 261	285	5, 2 670-671	166
[<i>Εἰς τὸ γενέθλιον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν</i>		<i>Τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὁμιλία</i>	(PG 63)
<i>Ἰησοῦ Χριστοῦ]</i>	(PG 56)	3 474	264
385	116		
<i>Εἰς τὸν Ἀλέξανρον λόγος</i>	(PG 48)	ΚΑΛΛΙΣΤΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ	
3, 1 992	162	<i>Τὰ περὶ προσευχῆς ἐλλείποντα κεφάλαια</i>	
2 993-994	166, 168	<i>(Φιλοκαλία, τ. Δ')</i>	
3 996	166	55 σ. 345	289
<i>Εἰς Φιλιππησίους ὁμιλία</i>	(PG 62)		
13, 1 276	40	ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ ΚΑΡΧΗΔΟΝΟΣ	
1 277	31	<i>Περὶ τῆς ἐνότητος τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας</i>	(PL 4)
<i>Ἐξήγησις εἰς τὸν ψαλμὸν</i>	(PG 55)	6 503A	26
46, 4 213	254		
114, 1 316	45		
<i>Λόγος εἰς τὸν ψαλμὸν</i>	(PG 55)	ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ	
96 603	183	<i>Ἐξήγησις εἰς τοὺς ψαλμοὺς</i>	(PG 69)
<i>Λόγος κατηχητικὸς</i>		965D	10
<i>εἰς τὸ ἄγιον Πάσχα</i>	(PG 59)		
722	255		

ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ
Κατήχησις (PG 33)

3, 12 441C-444A 269

ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΑΙΓΥΠΤΙΟΣ
Ὁμιλία (PG 34)

1, 12 461C 192

5, 4 497C 188

ΜΑΞΙΜΟΣ ΟΜΟΛΟΓΗΤΗΣ
*Κεφάλαια περὶ θεολογίας καὶ τῆς ἐν-
σάρκον οἰκονομίας ἑκατοντὰς* (PG 90)

1, 21 1092B 118

89 1120C 122

Περὶ ἀγάπης ἑκατοντὰς (PG 90)

2, 93 1016B 242

*Περὶ διαφορῶν ἀποριῶν τῶν ἀγίων
Διονυσίου καὶ Γρηγορίου πρὸς Θωμᾶν
τὸν ἡγιασμένον* (PG 91)

1353AB 262

1353CD 264

ΜΑΡΚΟΣ ΑΣΚΗΤΗΣ
Περὶ νόμου πνευματικοῦ
(Φιλοκαλία, τ. Α')

156 σ. 105 273

ΜΙΧΑΗΛ ΓΥΚΑΣ
*Βίβλος χρονική, ἀπὸ κτίσεως κόσμου
μέχρι τῆς βασιλείας Ἀλεξίου τοῦ
Κομνηνοῦ* (PG 158)

4 489C 142

500C 210

ΝΕΙΛΟΣ ΑΣΚΗΤΗΣ
Ἐπιστολή (PG 79)

2, 312 353A 230

4, 41 569C 232

ΝΕΟΦΥΤΟΣ ΕΓΚΛΕΙΣΤΟΣ
*Συγγράμματα, Τυπικὴ Διαθήκη, ἀπὸ
τῶν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου (τ. 2)*

9 σ. 65 230

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ
Ἐορτοδρομίων (τ. 3)
σ. 14 91
*Ἐρμηνεία εἰς τὰς ἑπτὰ καθολικὰς
ἐπιστολάς*

σ. 33 219

Νέα Κλίμαξ
σ. 162 124
Συμβουλευτικὸν Ἐγχειρίδιον

σσ. 147-148 161

ΠΙΝΑΚΕΣ ΧΩΡΙΩΝ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΒΑΣΙΛΑΣ				Ἡθικὸς	(SC 122)
<i>Εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν</i>				1, 2 66-77	29
(Φιλοκαλία, ΕΠΕ, τ. 22)				<i>Κεφάλαια πρακτικὰ καὶ θεολογικὰ</i>	
13,	7	σ. 80	279	(Φιλοκαλία, τ. Γ')	
				101 σ. 256	34
ΠΑΛΛΑΔΙΟΣ ΕΛΕΝΟΠΟΛΕΩΣ				Ὑμνος	(SC 174)
<i>Ἡ πρὸς Ααῦσον ἱστορία</i> (PG 34)				19 50-52	135
91	1196B		114		
				ΦΙΛΗΜΩΝ ΑΒΒΑΣ	
ΠΕΤΡΟΣ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ				<i>Λόγος πᾶνν ὠφελίμος</i> (Φιλοκαλία, τ. Β')	
<i>Περὶ τῆς δευτέρας ἐντολῆς</i>				σ. 247	35, 253
				ΦΙΛΟΘΕΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΣ	
				<i>Βίος καὶ πολιτεία</i>	
				<i>ἀγίου Σάββα τοῦ Νέου</i> (Τσάμη)	
				17 σ. 189	287
				24 σσ. 206-207	287
				26 σσ. 210-211	287
ΠΛΑΤΩΝ				<i>Λόγος εἰς ἄγιον</i>	
<i>Ἀπολογία Σωκράτους</i>				<i>Γρηγόριον Παλαμῶν</i> (Τσάμη)	
18		91		10 σ. 437	113
<i>Κρατύλος</i>				18 κ.έ. σ. 447 κ.έ.	57
16		88		52 σ. 485	59
ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ				ΩΡΙΓΕΝΗΣ	
<i>Διάλογος</i> (PG 155)				<i>Ὅμιλία εἰς Ἱερεμίαν</i> (PG 13)	
277	508B	206		9 349D	291
296	544D-548A	286			
ΣΥΜΕΩΝ ΝΕΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ					
<i>Εὐχαριστία Β'</i> (SC 113)					
129 κ.έ.		137			

4. ΛΟΙΠΩΝ ΠΗΓΩΝ

α. Λειτουργικῶν		<i>Εὐχὴ ἀναστάσιμη</i>	241
Ἀκάθιστος Ὕμνος	215	Θεία λειτουργία, εἰρηνικά	252
Ἀκολουθία ἐπὶ μνήστροις, ἦτοι τοῦ Ἀρραβῶνος	212	— ἐκφώνησις πρὸ τῆς ἀγίας ἀναφορᾶς	180
Ἀκολουθία τοῦ στεφανώματος, — ἀπόλυσις	214	— εὐχὴ Εὐαγγελίου	161
— β' εὐχὴ	214	— εὐχὴ ὀπισθάμβωνος	55
— εὐχὴ πρὸ τῆς ἀπολύσεως	214	— εὐχὴ πρὸ τοῦ «Πάτερ ἡμῶν»	276
Ἀναβαθμὸς γ' ἤχου	122	— εὐχὴ πρὸ τοῦ «Πρόσχωμεν...»	60
— δ' ἤχου	124	— εὐχὴ πρὸ ἀγίας ἀναφορᾶς	143
Ἐσπερινός, Β' Κυριακῆς Νηστειῶν, α' κεκραγάριον	50, 174	Θεία Λειτουργία Γρηγορίου Θεολόγου, εὐχὴ ἀσπασμοῦ	70
— Κυριακῆς Ἀπόκρεω, γ' κεκραγάριον	95	Θεία Λειτουργία Ἰωάννου Χρυσοστόμου, εὐχαὶ ἀναφορᾶς	93, 257
— Κυριακῆς Πεντηκοστῆς, γ' ἀπόστιχον	132, 138	Θεία Λειτουργία Μ. Βασιλείου, ἱκετήριος δέησις μετὰ τὸ «Ἐξαίρετως»	74
— γ' κεκραγάριον	89	Θεία Λειτουργία Προηγιασμένων, χερουβικὸς ὕμνος	99
— Πέντε Μαρτύρων, α' κεκραγάριον	53	Μακαρισμοὶ Τρίτης, ἤχος β'	55
— Τριῶν Ἱεραρχῶν, α' κεκραγάριον	153		
— Χριστουγέννων, δοξαστικὸν κεκραγαρίων	62		
— τροπάριον μετὰ τὰ πρῶτα ἀναγνώσματα	95		

<i>Μέγα προκείμενον ἐσπερινοῦ</i>		— 8 ^{ης} Νοεμβρίου	143
<i>Δεσποτικῶν ἑορτῶν</i>	114	<i>Τάξις πρὸ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος</i>	
<i>Μέγας Κανὼν, ξ´,</i>		(<i>Κατήχσεις</i>)	132
<i>ιβ´ τροπάρια β´ ᾠδῆς</i>	103		
— <i>κστ´ τροπάριον δ´ ᾠδῆς</i>	52	β. Ἀγιολογικῶν	
<i>Ὅρθρος, Ἀρχῆς Ἰνδίκτου,</i>			
<i>γ´ ιδιόμελον αἰνῶν</i>	101	Ἀθλησις τῶν Πέντε Μαρτύρων (<i>PG</i> 116)	
— <i>Β´ Κυριακῆς Νηστειῶν,</i>		13 480CD-481A	115
<i>Οἶκος</i>	194	Βίος Ἀβερκίου Ἱεραπόλεως (<i>PG</i> 115)	
— <i>Κυριακῆς, γ´ τροπάριον</i>		22 1240CD	114
<i>αἰνῶν, ἥχος β´</i>	241	— Ἀνδρέου Κρήτης	
— <i>Κυριακῆς Πάσχα, β´</i>		(<i>Μ. Συναξαριστής</i> , τ. 7)	
<i>τροπάριον α´ ᾠδῆς</i>	241	σ. 52-54	116
— <i>Λόγος κατηχητικὸς</i>		— Βασιλείου τοῦ Μεγάλου	
<i>εἰς τὸ ἄγιον Πάσχα</i>	255	(<i>Μ. Συναξαριστής</i> , τ. 1)	
— <i>Κυριακῆς Πεντηκοστῆς,</i>		σ. 49-50	263
<i>β´ τροπάριον</i>		— Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου (<i>PG</i> 114)	
<i>γ´ ᾠδῆς β´ κανόνος</i>	122	4 1061D	142
— <i>Μ. Τετάρτης, Κοντάκιον</i>	55	5 1064	155
— <i>Τετάρτης, ἀπόστιχον αἰνῶν,</i>		22, 23 1101C-1108B	155
<i>ἥχος α´</i>	44, 255	23 1105D	193
— <i>Χριστουγέννων, γ´ τροπάριον</i>		— <i>Λαζάρου τοῦ ἐν τῷ Γαλησίῳ</i>	
— <i>α´ ᾠδῆς α´ κανόνος</i>	30	(<i>Act. SS., Nov. 3</i>)	
— <i>εἰρμὸς γ´ ᾠδῆς</i>	62	40-42 σ. 604-606	116
<i>Σύμβολον Πίστewς</i>	251	— Λέοντος πάπα Ρώμης	
<i>Συναξάριον</i>		(<i>Μ. Συναξαριστής</i> , τ. 2)	
<i>Κυριακῆς Ἀπόκρεω</i>	96	σ. 422	193
— <i>Κυριακῆς</i>		— Μαξίμου τοῦ Καυσοκαλυβίτου	
<i>Σταυροπροσκυνήσεως</i>	26	(<i>Μ. Συναξαριστής</i> , τ. 1)	
— 23 ^{ης} Ὀκτωβρίου	217	σ. 264	116

— Μάρκου τοῦ Ἀθηναίου (<i>Μ. Συναξαριστής</i> , τ. 3) σ. 104-105	113	— Σιλουανοῦ τοῦ Ἀθωνίτου (<i>Σωφρονίου</i>) σ. 431	193
— Παΐσιου τοῦ Μεγάλου (<i>Μ. Συναξαριστής</i> , τ. 6) σ. 274	97	— Στεφάνου τοῦ Νέου (<i>PG</i> 100) 1137C κ.έ.	174
— Παύλου Κων/πόλεως τοῦ Ὁμολογητοῦ (<i>PG</i> 116) 892C-893B	174	— Τεσσαράκοντα Μαρτύρων (<i>Μ. Συναξαριστής</i> , τ. 3) σ. 160-185	214
— Παχωμίου πρῶτος (<i>Halkin</i>) 7 σ. 5	41	— Παραλειπόμενα Παχωμίου καὶ Θεοδώρου (<i>Halkin</i>) 27 σ. 154-155	114
22 σ. 14	114	Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον Ἰάκωβον Ἀπόστολον καὶ Ἀδελφόθεν (<i>PG</i> 115)	
131 σ. 83	170	201AB	219
— Παχωμίου τέταρτος (<i>Halkin</i>) 54 σ. 447	111		
55 σ. 448	121		
— Προκοπίου τοῦ Μεγαλομάρτυρος (<i>Μ. Συναξαριστής</i> , τ. 7) σ. 135-138	214	γ. Κανονικῶν Κανόνες	
— Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ (Γκοραίνωφ) σ. 91	241	— ἀποστολικὸς 37	175
(Πόποβιτς) σ. 42	170	— ΣΤ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου α΄ καὶ β΄	176
		— <i>Μ. Ἀντωνίου</i> (<i>Πετρακάκου</i>) 62 σ. 41	225

Β. ΠΙΝΑΞ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΩΝ

Ἄβελ 76	287· ἀποκάλυψις — 90· — ἀρραβῶν
Ἀβέρκιος ἄγιος 114	μελλούσης δόξης 125· — ἀρχιτέκτων
Ἀβραάμ 97. 244	τῆς Ἐκκλησίας 124· — ἀρωγός
ἀγαλλίαςαι 42	123· δωρεὰ — 60· — παροχεύς
ἀγάπη 223 κ.έ.· — «δεσμός ἄλυτος»	χαρισμάτων 122-123
227· — δωρεὰ Χριστοῦ 223· —	ἀγνότης 199
κοινωνία Θεοῦ 204· — μίμησις	Ἀδὰμ 28-29. 85. 101. 103. 124-125. 265.
Χριστοῦ 223. 224· — συνεκτικός	267· ἀγλαΐα δόξης — 29· θάνατος
δεσμός 225	— 30· — νέος 106· πλάσις — 77·
Ἀγαρηνοὶ 290	— συμπαίκτης Χριστοῦ 77
ἄγγελος· — ἔνσαρκος 28· — σαρκοφόρος	ἀδιαφορία 137. 251
33	Ἀθήνα 251
Ἀγία Γραφή 158 κ.έ. 266 · — δῶρο	αἱρέσεις 277
Θεοῦ 159· κατανόησις — 162	ἀκούσια ἐμπόδια 33 κ.έ.· — γλῶσσα
ἀγιασμός 277-278	προσκλητικὴ πρὸς τὸν Θεὸν 35·
ἄγιοι· ἀναμονή — 157· — ἀποκάλυψις	— εὐεργετήματα 34· — συνάλλαγμα
Ἀγίου Πνεύματος 90· ζωή —	ἱερὸ 35· ὑπομονὴ φαιδροποιὸς —
ζωντανὴ μετάφρασις τοῦ Εὐαγγελίου	33
156· κοινωνοὶ — 44. 68. 170.	ἁμαρτία 71· ἀποτελέσματα — 103· —
253. 277-278· νέφος — 157· —	ἀφορμὴ ταπεινώσεως 46· ἔννοια
οἰκογένεια Χριστοῦ 156· πόνοι	— 50 κ.έ.· συγχώρησις — 45· σχέσις
ἐκούσιοι — 140-142· σχέσις — καὶ	— καὶ δόγματος 186-187
δόγματος 191· — φίλοι τῆς	ἁμαρτωλοὶ 95. 246· — παιδία Θεοῦ 75
Ἐκκλησίας 156	ἄμμος 131
Ἅγιον Ὅρος 25. 233. 269· ἡγούμενος	Ἀνάληψις Κυρίου 91
— 233-234	ἀνάστασις νεκρῶν 64
Ἅγιον Πνεῦμα 32. 43. 89-90. 98. 122	Ἀνατολὴ 270
κ.έ. 162. 180. 193. 259-261. 286·	ἀναψυκτήριον 43

ἀναφυχή 42	νηστευτής 118· ὁρμέφυτα — 32·
Ἀνδρέας Κρήτης 116	— οὐρανοπολίτης 44· παιδαγωγία
ἀνθρωπίνη φύσις· — ἐκ δεξιῶν τοῦ	— 72. 92· — πνεῦμα 260· προσ-
Θεοῦ 245	ανατολισμὸς τοῦ — 53· προσόντα
ἄνθρωποι· — κοσμικοὶ 130-131· —	— 261· πτώσις — 77-78. 85·
οὐράνιοι 137-138· ἀνάγκη — 145-	σημασία καθημερινῶν γεγονότων
146	— 70-71· — συμπαίκτης Χριστοῦ
ἄνθρωπος 257 κ.έ.· — ἀδύναμος 55·	78 τραγωδία — 73-74· υἱοθεσία
ἀθανασία — 242. 263· αἰτία σκληρᾶς	— 108· — φίλος Θεοῦ 86. 242· —
ζωῆς — 36 ἀναμαρτησία —	φορτικός 229· φωτοειδεῖς ὀφθαλμοὶ
263· — ἀνδρεῖος 251· — ἀπαθῆς	— 33· — χοῦς 260· — χριστογόνος
262· — ἀπεικόνισις Χριστοῦ 90·	276· — ψυχικός 163
ἀποτελέσματα πτώσεως — 29-30·	ἀνοχή 281. 282
— βασιλεὺς τῆς κτίσεως 242. 258.	ἀντιλήψεις περὶ Θεοῦ· — Ἑβραίων
263· βούλησις ἐλευθέρᾳ — 33· —	καὶ ἐθνῶν 91
«γλυκὺς» 229· δημιουργία — 259-	ἀντίχριστος 95
260· διασκεδάσις — 73-74· — εἰκὼν	Ἀντώνιος Μέγας 225-226
Θεοῦ 225· — ἐλεήμων 118· — ἐν	ἀπάθεια 138
τῷ παραδείσῳ 28-29. 262 κ.έ.·	ἀπόκτησις ἀρετῶν 166 κ.έ.
ἐσωτερικὴ κενότης τοῦ — 54· —	ἀποτελέσματα θλίψεων 33 κ.έ.
εὐγενῆς 120· — «εὐπροσήγορος»	«ἀπραγμοσύνη» 56
229· — «εὐσυνάλλακτος» 121·	ἀπροσπάθεια 260-261
εὐωδία πνευματικὴ — 33· ζωὴ	ἀπώλεια τοῦ αὐτεξουσίου 32
εὐρωστος — 33· θεογνωσία — 264·	ἐραστῆς μυστηρίων Θεοῦ 84
— θεοειδής 260. 265· — θεόπλαστος	ἀργολογία 228
85. 259. 265· — θεὸς 67. 72. 77.	ἄρνησις ἐγὼ 227
194 κ.έ. 242. 261. 265· — θνητὸς	ἄρραβώνας 201
242· — κοινωνὸς Θεοῦ 264· —	Ἀρχιερεῖς 98
κορωνίς τῆς κτίσεως 258· μόχθος	ἀσθένεια 35. 111
— 261· — ναὸς Θεοῦ 90· —	ἀσκητῆς Ἀγίου Ὁρους 147

ἄσωτος υἱός 49	γνώσις· — ἐμπειρικὴ 175· — θεία 167-168
ἀφορισμὸς 230	Γρηγόριος Β΄, πάπας Ρώμης 183
Βαροῦχ προφήτης 59	Γρηγόριος Θεολόγος 66. 141. 155
Βασίλειος Μέγας 141· Βίος — 154-155	Γρηγόριος Παλαμᾶς 52. 57. 173. 173-174. 177· μνήμη — 50. 173
βιβλία· — ἐκκλησιαστικά 158· — θεολογικά 158· — πατερικά 153 κ.έ.	γυιὸς βασιλιᾶ 148-149
βιβλία πνευματικά· — αἰσθησις Ἁγίου Πνεύματος 152· — Θεὸς ὁμιλῶν 153. 138. 160· προϋποθέσεις συγγραφῆς — 154-155· στήριγμα πιστῶν 162	γυναίκα· — ἀσθενὲς σκεῦος 236· — ἥρεμη 234-235· ἱερατικὴ ἀποστολὴ — 249· τιμὴ — 236· ὑποταγὴ — 210
Βίοι ἁγίων 121. 156 κ.έ. 285	δεῖπνον θεώσεως 57
βίος ἡσυχαστικὸς 50	Δευτέρα Παρουσία 92. 95· ἔλσεις — 95-97
βιώματα θεῶν 168κ.έ.	Δημήτριος ἅγιος 290
βίωσις· μυστηριακὴ — 133-134· μυστικὴ — 134 κ.έ.	διαζύγιον 209
Γαλιλαία 62. 86	διαφωνία 120. 228. 237
Γάλλος φιλόσοφος 130	Διονύσιος Ἀρεοπαγίτης 66
γάμος 234 κ.έ. 247 κ.έ.· — εἰδωλογατρῶν 184· — ἔλσεις Θεοῦ 185· ἔννοια καὶ ἀφετηρία — 142 κ.έ.· θέσεις ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἐν τῷ — 247 κ.έ.· προϋποθέσεις — 198 κ.έ.· σχέσις — καὶ δόγματος 184 κ.έ.	Διονύσιος Τρίκκης 156
γέλως 206-207	δόγμα· 173 κ.έ.· ἀποτελέσματα κοινῶν — 190 κ.έ.· σχέσις — καὶ ζωῆς 184 κ.έ.
Γερμανὸς Α΄ Κωνσταντινουπόλεως 183	Δύσις 270
γλεῦκος θεότητος 67	Ἑβραῖοι· πόλემοι — 289-290
	ἐγωισμὸς σκληροτράχηλος 38
	εἰδωλομανία 91
	εἰρήνη 269 κ.έ.· προϋποθέσεις — 280 κ.έ.
	ἐκδίκησις 229-230

Ἐκκλησία 255. 272· — ἀρχέγονος 218·
 ἐνότης — 190-191· — θεανθρώπινος
 ὁργανισμός 176· — Ἱεροσολύμων
 218· — «καλλονή» 254· — μία 278·
 — οἶκος θελκτικὸς 79· παιγνίδι —
 78· — πεποικιλμένη 182· φανέρωσις
 — 108· — χῶρος θαυμάτων 169
 ἐκλεκτοὶ 117
 ἐκούσια ἐμπόδια 36
 Ἐλεάζαρος 191
 ἐλευθερία 288
 Ἐλισαῖος προφήτης 47
 ἔλλαμψις 45
 Ἐμμαοὺς 98
 ἔννοια «παντοδαπῶν εἰδῶν» 68-69
 ἐνότης· ἀποκατάστασις — τῆς ἀνθρω-
 πίνης φύσεως 52· ἀπώλεια — τοῦ
 προσώπου 51· — τοῦ προσώπου
 57 κ.έ.
 Ἐνώς 265
 Ἐνώχ 265
 ἐξάψαλμος 87
 ἐπίκλησις ὀνόματος Κυρίου 138
 ἐπισκέψεις 230 κ.έ.· — Θεοῦ 244
 ἐπιστροφή εἰς τὸν παράδεισον 53
 ἔρωτας θεῖος 167
 Εὐα 85
 Εὐαγγέλιο 161· χαρμόσυνο μήνυμα
 — 241
 Εὐαγγέλιο Θωμᾶ 62-63

εὐδοκία 279
 εὐλογία παιδίων 65
 εὐτυχία 251-252
 εὐχή 182. 286· — κοινωνία Ἁγίου Πνεύ-
 ματος 253
 εὐωχία πνευματικὴ 103
 Ζαχαῖος 164· — καθηγητὴς 63-64
 Ζήνων 64
 ζήτησις Χριστοῦ 146
 ζωή· — δῶρο Θεοῦ 129· — κοινωνικὴ
 119-120· μαρτυρικὴ — ἥρωικὴ καὶ
 χαρούμενη 140
 ζωὴ πνευματικὴ· — δῶρο Ἁγίου
 Πνεύματος 132· ἔννοια — 132 κ.έ.
 — μάχη 147· χαρακτηριστικὰ —
 131 κ.έ.
 ἡγούμενος· — «συνεργὸς χαρᾶς» 250
 ἥρωικὸ φρόνημα 143
 Ἡσαΐας προφήτης 61. 125
 Ἡσαῦ 119
 ἡσυχασμός· — καρπὸς τοῦ Ἁγίου
 Πνεύματος 173
 ἡσυχία 57 κ.έ. 160. 284 κ.έ.· ἀποτε-
 λήσματα — 57-58· — κλιμαξ μετά-
 γουσα εἰς αἰώνιον ζωὴν 58· — προ-
 σὸν ἀναχωρητῶν καὶ κοσμικῶν
 59-60

θάνατος 30. 112. 190· — θανάτου 104.	θλίψεις· αίτια — 112· ἀπάντησις Κυρίου
253· σχέσις — καὶ δόγματος 187	εἰς — 42 κ.έ· ἀποτελέσματα —
Θεάνθρωπος 87. 89. 195	34 κ.έ. 112-113· — συναλλάγματα
θεία κοινωνία 134	253· ὑπομονὴ εἰς τὰς — 113
Θέκλα ἀγία 249	θυσία εὐάρεστος 60
Θεοδόσιος αὐτοκράτωρ ὁ μικρὸς 142	Ἰακώβ· πάλη — 119
Θεοδώρα αὐτοκράτειρα 210	Ἰάκωβος Ἀδελφόθεος 217 κ.έ.
Θεὸς 194· ἀγάπη — 85· — ἀεικίνητος	ἱερεὺς ἡλικιωμένος 233
245· αἰσθησις παρουσίας — 70· —	Ἰεροσόλυμα 88. 118
ἀκατάληπτος 179· — ἄκτιστος	Ἰερουσαλήμ· ἄνω — 291· καταστροφὴ
179· — ὁράτος 98. 99. 100· ἀφή	— 272· — ὅρασις εἰρήνης 291
— 47· βασιλεία — 94-95· — δίκαιος	ἱμάτια Χριστοῦ 168
60· — δίκαιος σιτοδότης 122· ἔξαλμα	Ἰουδαία 62. 86
— 245· εὐδοκία — 181· λαὸς — 95·	Ἰουδαῖοι· διασπορὰ — 272
μέριμνα — 85· νεῦσις — 71· ὄνομα	Ἰωάννης Πρόδρομος 72. 93
— 88· παιδία — 72 κ.έ· παρουσία	Ἰωσήφ μνηστὼρ 217
πανταχοῦ — 245· παρουσία — ἐν	
οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς 278· — πιστὸς	κάθαρσις 137. 163. 166
107-108· προϋποθέσεις ἀγάπης —	καθηγητῆς ἐρήμου 28
281 κ.έ· — ταχύτατος 85-86· —	Καὶν 51. 76
τιμονιέρης καλὸς 46· — φίλος	Καινὴ Διαθήκη 285
ἀνθρώπου 28	κανόνες· — Θεοδώρου Στουδίτου 229·
Θεοφάνεια 169. 212	— Μ. Βασιλείου 228. 229. 230· —
Θεσσαλονίκη 251	Νεοφύτου Ἐγκλείστου 230
Θεωρία 189· — ἀδολεσχία Θεοῦ 189·	καρδία· — λίθινη 112· — σκληρὰ 34. 37
— Θεοῦ 138· σχέσις — καὶ δόγματος	καταλαλιά 229
189	κατάνυξις 42
Θέωσις 67-68. 71. 134-135· — ἀνθρω-	κοινωνία· — Θεοῦ 53. 57· — Χριστοῦ
πίνης φύσεως 90· προϋποθέσεις	168-169
— 137 κ.έ.	

κοντάκιον Β' Κυριακῆς Νηστειῶν 49	141-142· — πιστῶν 142 κ.έ.
κόπος 159-160	μάχαιρα Πνεύματος 167
κόσμος· — ἔκφρασις τῆς ἀγαθότητος	Μ. Τεσσαρακοστῇ 47. 103. 104. 158.
τοῦ Θεοῦ 54	162
κριτήριον πνευματικότητος 146	Μέγας Κανὼν 52. 162
Κύπριος 269. 271	μέθεξις νοερὰ 80
Κύπρος 269. 270	μέθη θεία 67
Κυριακὴ Σταυροπροσκυνήσεως· νόημα	μελέτη πνευματικῆ· ἀποτελέσματα
— 103	— 165 κ.έ· — νυκτὸς 160· προῦπο-
Κύριος· ἀντίληψις — 252	θέσεις — 159 κ.έ. — σημάδι
κυρούλα 159	παρουσίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος
	151. 168
Λάζαρος Γαλιλιώτης 115	μετάγγισις θείων ἰδιωμάτων 45
λειτουργία· — ἐμπειρίες χαρᾶς καὶ	μετάνοια· ἔννοια — 53 κ.έ· ἐνοποιοῦς
ἀναστασίμης ζωῆς 253	δύναμις — 50· πρώτη ἔκφρασις
Λέως Γ' ὁ Ἰσαυρος 183	— 56
λόγος παρακλητικὸς 238	μίμησις μοναχικῆς πολιτείας 205
λύθρο 290	μοναξιὰ· 145-146
	μοναχί· — «σκεῦος ἱερατικόν» 249
μαγγανεῖαι δαίμονος 32	μοναχισμὸς 37-38. 220 κ.έ. 247· διαφορὰ
μάγοι 95	— καὶ γάμου 233· καθημερινὴ ζωὴ
Μαθουσάλας 265	καὶ — 227 κ.έ· — λεωφόρος
Μακκαβαῖοι ἑπτὰ 191	εὐχερῆς 38· — τρίβος βατῆ 38· —
Μάξιμος Κουσοκαλυβίτης 115	ὑπόδειγμα ἀνθρωπίνης κοινωνίας
Μάξιμος Ὁμολογητῆς 66	237 · — ὑπόδειγμα οὐρανοῦ 220
μαργαριτάρι 161	μονή· — ἀδιάλειπτος συνάθροισις τῶν
Μαρδάριος ἅγιος 115	τέκνων τοῦ Θεοῦ 80· — παιδική
Μαρία Αἰγυπτία 48	χαρὰ Χριστοῦ 79 κ.έ. — χῶρος
Μαρία Μαγδαληνὴ 255	θείων ἀναβάσεων 80
μαρτυρικὸ πνεῦμα 139 κ.έ· — ἁγίων	Μωυσῆς 106

Ναβουχοδονόσορ 244	κτὰ χαρισμάτων 121· — μικρὸς θεὸς 73
ναρκισσιμὸς πνευματικὸς 52	παιδικαὶ χαραὶ Χριστοῦ 79 κ.έ.
νόε· ἀπιστία καὶ πίστις — 75· ἀσυδοσία — 52· ἐγκράτεια — 52· ζωὴ καὶ θάνατος — 75· — παιδιά Θεοῦ 75- 76· πολυθεΐα — 76	Παῖσιος ὅσιος 97
Νικόδημος Ἀγιορείτης 156	Παῖσιος Γέρων, ὅσιος 226
νόε· ἄσωτος — 54· αὐτοκράτωρ, θεοειδὴς καὶ θεόπλαστος — 54· — νηφάλιος φρουρὸς τῆς καρδίας 58· πεινασμένος — 30· προϋποθέσεις ἀποκαταστάσεως ὕψους — 55 κ.έ· συγκεντρωμένος — 78. 283· φρεναπάτη — 55	Παλαιὰ Διαθήκη 242. 285· — θεμελία τῆς Ἐκκλησίας 285
Ξενιτεία· — καρδίας 163	Παλαιστίνη 169
ξηροφαγία 229	Παλάμων ὅσιος 41
οἰκογένεια· — αἱματοβρεγμένον καλοσ- σαῖον 37· — εὐγενὴς 192· θλίψεις — 37 κ.έ· — μίμησις τοῦ μονα- χισμοῦ 28	παράδεισος 262. 267
οἰκοδομὴ θεία 166	παράκλησις· — θεία 43· — καρδιῶν 42
οἰκονομία· θεία — παίγνιον 69· — τοῦ Λόγου 108	Παρακλητικὴ 158
οἶκτος 200	Παραλίμνι 290
ὁμότης 190	παραλυτικὸς Καπερναοὺμ 49
ὄρκος 148-149	Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας 175. 193
παῖδια 72 κ.έ· κατανόησις δογμάτων καὶ μυστηρίων ὑπὸ — 73· — μεθε-	Πατὴρ 180
	Παῦλος ἀπόστολος 186. 219. 278
	Παῦλος Εὐεργέτιδος 156
	Παφνούτιος ἅγιος 114
	Παχώμιος ἀββᾶς 41. 114
	πειρασμοὶ 253
	πέντε παρθένες 170
	Πεντηκοστήριος 158
	περισπασμὸς 54· — ἀποτέλεσμα πτώ- σεως τοῦ ἀνθρώπου 51
	Πέτρος ἀπόστολος 58. 186. 219
	πίστις 203-204· ἀγῶνες — 207· — βιωματικὴ 88
	πιστὸς μέχρι θανάτου 148-149
	πλάτυνσις καρδιῶν 42

πλήρωμα χρόνου 92	Σάββας Βατοπαιδινός 265
πόθος Χριστοῦ 163-164	Σαδδουκαῖοι 250
Ποιμὴν ἀββᾶς 115	Σαλαμάνης ὅσιος 287-288
ποίμνη μία 44	Σαράντα Μάρτυρες 213
πόλεμος 270 κ.έ.· ἀποτελέσματα — 271 κ.έ.· πρῶτος — 275	Σαρματᾶς ἀββᾶς 115
πόνος 33 κ.έ. 74. 97. 142. 196. 205 κ.έ. 238 κ.έ. 241 κ.έ. 262. 271. 276· — ἄγκιστρον 45· — ἄρσις σταυροῦ 46· «δίλεπτον» — 46· ἐκούσιος — 141· θεῖος — 136. 278. 290· — θεο- ποιητικὸν στοιχεῖον 38· — στοιχεῖον ένωσης με τοὺς ἁγίους 44	Σάρρα 244
Πράξεις Ἀποστόλων 58	Σεραφεῖμ Σάρωφ 170-171· χαιρετισμός — 241
πραῖξις 188-189· σχέσις — καὶ ζωῆς 189	Σήθ 265
πραότητα 281	Σολομών 101
Προκόπιος ἅγιος 213	Σταυρός· — ἅπτον σημάδι τοῦ Θεοῦ 27· — θυσιαστήριον 105
Προπάτορες 62	σταυρός 121. 122. 185· — βίωμα τῆς Ἐκκλησίας 26· βίωσις — 31 κ.έ.· — δόξα Χριστοῦ 27· — δρόμος μμήσεως τοῦ Κυρίου 31· — εὐφρο- σύνη ἀνθρώπου 27· — κλειδί τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ 28
προσευχή 160. 236. 239. 250. 253· — οὐράνια 237	στέμμα 212
προστασία ἀνδρὸς 211	στέφανα· ἔννοια — 213-214
πρόσωπο· — χαμογελαστὸ 238· — χαρούμενο 252	στρουθία 63· ἔννοια κατασκευῆς — 63
Πρωτευαγγέλιον 112	Συγκλητική ὁσία 43. 247
Pascal 262	συζήτησις θεία· — εὐωχία πνευματική 28
Ρωμαῖος ἄρχων 114	σύζυγοι· — «συγκληρονόμοι» 236
Ρώμη 114	συκοφαντία 251
	Συμεὼν Νέος Θεολόγος 135
	Συνέκδημος 158. 162
	συνέλιξις νοερὰ 58
	σύνοδοι 175. 193· — ιδ' αἰῶνος 173
	σύνοδος· — Ἀποστολική 218

συντροφία μεθυστική 28
 σχισματικοί 277
 σῶμα· — ἐν 52. 60. 67. 156. 170. 190-
 191. 275-276· — Χριστοῦ 68. 92.
 178. 220
 ταπείνωσις 274. 281. 288
 Ταρσίσιος ἅγιος 141 (ὑποσημ. 21)
 τίμιον Ἐὐλον 25. 27. 47· προσκύνησις
 — 103
 τρεῖς Παῖδες 244
 Τριώδιο 158
 Τσερνομπίλ 95
 Υἱὸς 180
 ὑποχώρησις 225-226
 φαγητὸ 231
 Φαρισαῖοι 94. 98. 271
 Φαρισαῖος 55
 Φιλισταῖοι 290
 Φιλόθεος Πατριάρχης 50
 φωτισμὸς θεῖος 45
 χαιρετισμὸς 230
 χαρὰ 24 κ.έ. 288· — δῶρο θεῖο 247.
 250· — θεοδώρητος 19· — μοναχῶν
 247. 251· — καὶ ὁμοφωνία συζύγων
 250· πληρότης — 13· προὔποθέσεις
 — 247 κ.έ.

χάρις 104 κ.έ.· — «ἀπαλαίωτος» 122·
 — δέσμη ἀκτίστων ἐνεργειῶν 107·
 — Παλαιᾶς Διαθήκης 105-106· —
 πρὸ Χριστοῦ 106
 χάρισμα ὑπομονῆς 117
 χάρισματα 108 κ.έ.· ἀπώλεια — 126·
 ἀσύλληπτα — 113· διανομή — 133·
 κατηγορίαι πνευματικῶν — 109
 κ.έ.· μεθεκτοί — 117 κ.έ.· παροχή
 — 122 κ.έ.· — φυσικά 108-109
 χαρμολύπη· — θεοδώρητος 42· —
 οἶνος γλυκὺς 42
 χιονάνθρωπος 145-146
 Χριστός· — «αἰπὺς» 66-67· — αἰώνιο
 Πάσχα 100· — ἀνακεφαλαίωσις
 τῶν θείων ἐπαγγελιῶν 91· —
 ἀποκάλυψις τοῦ Πατρὸς 87· αὐθεν-
 τία — 85· γενεαλογία — 265· Γέννη-
 σις — 68· — γλυκὺς καὶ φοβερός
 68· ἐμφανίσεις — 83. 85· ἐν — ἀνά-
 παυσις 71· ἐξαφανίσεις — 83. 85·
 ἔργον οἰκονομίας — 242-243· ἡ
 κατὰ — μωρία 81· — ἡ σοφία 81.
 86· θέρμη — 68· — ἱατρὸς 68· —
 κερνῶν 67 κ.έ.· — κυβερνήτης τῆς
 ζωῆς 96· — ναὸς 290-291· —
 νυμφῶν 53· — ὁ ἕνας καὶ μόνος
 ἄναρχος Θεὸς τῆς Παλαιᾶς Διαθή-
 κης 86· παιγνίδι — 70. 71. 77-78·
 — «παιδίον» 61· — παρὸν καὶ

μέλλον τοῦ ἀνθρώπου 92· — παρὼν	Ψαλτήρι 158
68· πορεῖες — 100· — πρότυπο	ψυχὲς νεκρὲς 131
θεοφόρου ἀνθρώπου 90· — πτωχὸς	
καὶ πλούσιος 68· σοφία — 66·	ᾠν 88. 251
σχοινίον ἀγάπης — 70 κ.έ.· —	
ταχύτατος 86· φῶς — 68· χαρὰ	
— 79· — χώρα ζώντων 271	

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	7
ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	15
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	19
1. Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΒΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΝ ΤΗ ΟΡΘΟΔΟΞΩ ΕΚΚΛΗΣΙΑ	25
2. ΜΕΤΑΝΟΙΑ, ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ	49
3. ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ	61
4. ΟΙ ΠΟΡΕΙΕΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ	83
5. Ο ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ.	103
6. ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ	129
7. ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ	151
8. ΤΟ ΔΟΓΜΑ ΣΤΗΝ ΖΩΗ ΜΑΣ	173
9. Ο ΓΑΜΟΣ, ΤΟ ΜΕΓΑ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ	197
10. ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΠΛΗΣΙΟΝ	217
11. ΧΑΡΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΚΟΣΜΟΣ	241
12. Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΣΤΟΝ ΘΡΟΝΟ ΤΟΥ	257
13. ΟΠΛΙΤΕΣ ΕΙΡΗΝΗΣ	269
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ	293
ΠΙΝΑΚΕΣ ΧΩΡΙΩΝ	295
ΠΙΝΑΞ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΩΝ	313

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΑΡΧΙΜ. ΑΙΜ
ΙΛΙΑΝΟΥ ΣΙΜΩΝΟΠΕΤΡΙΤ
ΟΥ ΣΤΑΘΜΟΙ ΣΤΗΝ ΠΝΕΥ
ΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΤ
ΩΣΙ ΣΤΗΝ ΑΙΩΝΙΟΤΗΤΑ
ΜΕ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΙΕΡΟΥ
ΚΟΙΝΟΒΙΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ
ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΣΤΟΙΧΕΙΟ
ΘΕΤΗΘΗΚΕ ΚΑΙ ΣΕΛΙΔΟΠ
ΟΙΗΘΗΚΕ ΣΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙ
ΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΤΗΣ ΙΝΔΙΚΤ
ΟΥΤΙΣ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΕΚΑΝΕ Ο
ΠΕΤΡΟΣ ΠΑΡΜΕΝΙΤΗΣ ΤΗΝ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ
ΕΙΧΕ Ο ΜΑΝΩΛΗΣ ΒΕΛΙΤ
ΖΑΝΙΔΗΣ ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΣΤΙΣ
ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ ΓΡΑΜΜΑ
ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΗΘΗΚΕ ΑΠΟ
ΤΗΝ ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΤΟΝ ΙΟΥΝΙΟ ΤΟΥ 2025 ΓΙΑ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΤΙ
ΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΙΝΔΙΚΤΟΣ

Άριθμός έκδόσεως: 455

Α΄ Έκδοση: Ίούνιος 2025

Άντίτυπα Α΄ Έκδόσεως: 1.000

